

Матерњи језик

СТАНДАРДИ УЧЕНИЧКИХ ПОСТИГНУЋА ЗА МАТЕРЊИ ЈЕЗИК

Докуменат је усвојен на 13. сједници Одбора Агенције за предшколско, основно и средње образовање одржаној 23. фебруара 2021. године.

СТАНДАРДИ УЧЕНИЧКИХ ПОСТИГНУЋА ЗА МАТЕРЊИ ЈЕЗИК, КРАЈ ТРЕЋЕГ РАЗРЕДА

ОБЛАСТ 1: ЧИТАЊЕ – КЊИЖЕВНОСТ

1. Компонента: Кључне идеје и детаљи

Исходи учења:

1. Пажљиво чита или слуша текст са циљем разумијевања и доношења логичких закључака; цитира конкретне текстове при писању или говору у сврху аргументације закључака донесених на основу текста.
2. Препознаје и објашњава кључне идеје текста и њихову разраду; резимира кључне идеје на основу детаља који их доказују.
3. Анализира ликове, догађаје и идеје те њихове међусобне односе у тексту.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Чита краће текстове те на подстицајна питања проналази основне податке или информације.	1.а. Одговара на детаљна питања о прочитаном или одслушаном тексту.	1.а. Поставља питања (ко, шта, гдје, када, како...) о одслушаном тексту уз препричавање.
2.а. Препричава приче из различитих култура уз подстицајна питања.	2.а. Објашњава понуђену поруку текста.	2.а. Изводи главну поруку текста.
2.б. Илуструје важне детаље приче.	2.б. Препознаје реченице са поруком у којима је очигледна кључна идеја.	2.б. Препричава прочитану причу пратећи редослијед догађаја те наводећи низ детаља из приче.
2.в. Проналази одговарајуће податке (опис, осјећања и начин њиховог приказивања у тексту).	2.в. Одређује тему текста.	2.в. Изражава лични доживљај о прочитаном аргументујући га наводима из текста.
3.а. Проналази у тексту једноставне информације о ликовима и именује их.	3.а. Одређује главне и споредне ликове.	3.а. Анализира поступке и осјећања ликова у причи.
3.б. Именује мјесто и вријеме радње.	3.б. Препричава догађаје из приче.	3.б. Утврђује како поступци ликова доприносе развоју радње.

2. Компонента: Вјештина и структура

Исходи учења:

1. Тумачи различита значења ријечи и израза, техничких, основних и пренесених значења из текста и утврђује како избор ријечи утиче на значење текста.
2. Анализира структуру текстова укључујући како се одређене реченице, пасуси и већи дијелови текста (нпр. одломак, поглавље, сцена или строфа) односе једни према другима и према цјелини.
3. Утврђује како тачка гледишта или намјера утичу на обликовање садржаја и начина писања текста.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Издваја мање познате ријечи и изразе из текста.	1.а. Проналази значење мање познатих ријечи и израза у тексту.	1.а. Објашњава основна и пренесена значења ријечи и израза из текста.
1.б. Саставља реченице од познатих ријечи.	1.б. Бира одговарајуће ријечи и употребљава их у обликовању реченица.	1.б. Испитује значење ријечи у реченици према контексту.
		1.в. Употребљава нове ријечи при обликовању или допуњавању реченица.
2.а. Означава дијелове пјесме.	2.а. Одређује строфу и стих пјесме, разликујући их.	2.а. Дефинише дијелове пјесме и наводи примјере - стих и строфа.
2.б. Издваја ријечи које се римују у пјесми.	2.б. Издваја строфу у којој се појављује тражени опис или одређено осјећање.	2.б. Упоређује разлике у пјесничким сликама и исказано расположење у њима.
2.в. Разликује басне од осталих врста текстова (уочавајући ликове животиња).	2.в. Препознаје почетак, главни дио и крај приче - басне.	2.в. Повезује информације из различитих дијелова приче - басне.
2.г. Означава дијелове текста разликујући увод, разраду и завршетак.	2.г. Распоређује цјелине према редослиједу догађаја.	2.г. Служи се појмовима одломак и поглавље при писању и говору описујући редослијед радње.
3.а. Наводи (набраја) поступке ликова.	3.а. Изражава доживљај текста уз лични став о прочитаном.	3.а. Упоређује поступке ликова из текста с личним поступцима.
		3.б. Преобликује прочитани текст (ствара нови завршетак, мијења поступке ликова, уводи нове ликове).

3. Компонента: Усвајање и коришћење рјечника

Исходи учења:

1. Утврди или разјасни значење непознатих и вишезначних ријечи и израза.
2. Разумије пренесено значење ријечи, веза између ријечи и нијансираност у значењима ријечи.
3. Усваја и исправно користи нове ријечи и изразе; богати рјечник.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Установи у садржају непознате, мање познате и вишезначне ријечи и изразе и пита за објашњење.	1.а. Интерпретира значење непознатих, мање познатих и вишезначних ријечи и израза у садржају.	1.а. Користи у језику мање познате и вишезначне ријечи и изразе који су раније разјашњени.
1.б. Одређује значење мање познатих ријечи у садржају прилагођеном узрасту и уз помоћ учитеља их објашњава.	1.б. Објашњава мање познате ријечи употребљене у складу с комуникацијском ситуацијом.	1.б. Употребљава контекст реченице и комуникације за објашњење мање познатих и вишезначних ријечи и израза.
1.в. Повезује значења ријечи насталих додавањем афикса познатој ријечи.	1.в. Објашњава значење нових ријечи и израза насталих додавањем афикса познатој ријечи (нпр. угодно-неугодно; правилно-неправилно).	
	1.г. Изводи нове ријечи од других ријечи правећи нова значења, нпр. именице од глагола и обрнуто.	1.г. Користи штампане и електронске рјечнике како би утврдио или објаснио значење ријечи.
	1.д. Објашњава значење нове ријечи на основу друге познате ријечи с истим коријеном (нпр. друг, дружење, другарство...).	1.д. Примјењује коријенску морфему како би исказао више ријечи истих коријенских морфема.
1.ђ. Препознаје прототипне и честе деминутиве и аугментативе.	1.ђ. Препознаје прототипне именице и глаголе који имају конкретно значење повезано с непосредном стварношћу.	1.ђ. Усваја лингвистички појам именица и појам глагол-на прототипним ријечима - функционално употребљава све врсте ријечи према личном језичком развоју.
2.а. Именује супротна значења ријечи (нпр. сиромашан - богат, лијеп - ружан).	2.а. Разликује основно и пренесено значење ријечи.	2.а. Објашњава пренесено значење ријечи (нпр. дуг језик).

	2.б. Успоставља однос између ријечи у свакодневном животу и њихову употребу у реченици (на примјер „пуцати од смијеха“).	2.б. Упоредије односе између ријечи и нијанси у значењу ријечи (уморио сам се – пао сам с ногу).
2.в. Описује основне емоције (љубав, љутња, туга, срџба).		2.в. Разликује нијансираност у значењу између сродних ријечи које описују емоције (нпр. љутња, бијес, срџба).
3.а. Правилно изговара нове ријечи и изразе.	3.а. Употребљава нове ријечи за изражавање.	3.а. Користи нове изразе и тако обогаћује рјечник.
		3.б. Провјерава нове изразе и њихово значење.

4. Компонента: **Интеграција знања и идеја**

Исходи учења:

1. Интегрише и процјењује садржај представљен у различитим медијима и форматима, између осталог визуелно, аудиовизуелно, нумерички, као и ријечима.
2. Приказује и оцјењује конкретне тврдње у тексту користећи валидна образложења и релевантне доказе.
3. Анализира два или више текстова који обрађују сличну тему или предмет занимања с циљем акумулације знања и упоређује различите приступе аутора.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Чита текст с илустрацијама како би повезао слику и дио приче.	1.а. Интерпретира значење илустрације у оквиру текста.	1.а. Креира причу по сликама на задату тему.
2. Није примјењиво	2. Није примјењиво	2. Није примјењиво
3.а. Препознаје искуство ликова у различитим бајкама.	3.а. Упоредије ликове из различитих прича/бајки.	3.а. Упоредије кључне детаље из два различита текста на исту тему.

5. Компонента: **Обим и ниво сложености текста**

Исход учења:

1. Непристрасно и стручно чита и разумије сложене књижевне и информативне текстове.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Наводи основне информације о прочитаном тексту.	1.а. Објашњава главну тему и идеју текста.	1.а. Поставља питања о прочитаном тексту.
1.б. Исказује један или више података о прочитаном књижевном тексту.	1.б. Одговара на питања из текста.	1.б. Дефинише кључне идеје и појмове.

ОБЛАСТ 2: ЧИТАЊЕ – ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ

1. Компонента: Кључне идеје и детаљи

Исходи учења:

1. Чита текст с циљем утврђивања навода текста, доношења логичких закључака и цитира конкретне текстуалне доказе аргументујући закључке донесене на основу текста.
2. Одређује кључне идеје и теме текста и анализира их наглашавајући важне детаље и идеје које то доказују.
3. Анализира како и зашто се појединци, догађаји и идеје развијају и улазе у интеракцију кроз текст.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Чита текст у сврху одговарања на детаљна питања.	1.а. Поставља питања о важним детаљима и ликовима у тексту.	1.а. Проналази одговоре на питања у тексту.
2.а. Илуструје тему текста.	2.а. Одређује тему и идеју текста.	2.а. Објашњава тему и идеју текста.
	2.б. Проналази информације у тексту.	2.б. Препричава текст поштујући редослијед догађаја.
	2.в. Проналази (тражене) податке у тексту према упутству или питањима.	2.в. Проналази (и усмено) исказује тражене податке у тексту.
3.а. Уз подстицајна питања описује најважније догађаје и ликове из текста.	3.а. Препричава догађаје из текста уочавајући повезаност (пао сам - ударио сам се).	3.а. Упоредује односе између низа догађаја користећи језик који се односи на вријеме, ток, узрок и посљедицу.

2. Компонента: Вјештина и структура

Исходи учења:

1. Интерпретира и објашњава начин употребе ријечи и устаљених израза у тексту и одређује стручна, основна и пренесена значења те анализира како избор ријечи доприноси значењу.
2. Анализира структуру текстова и међусобни однос реченица, пасуса и већих дијелова текста (нпр. одломак, поглавље).
3. Процјењује начин обликовања садржаја и стила текста с личне тачке гледишта.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Учествује у објашњавању значења ријечи (уз вођена питања).	1.а. Одређује значење ријечи у тексту.	1.а. Разликује синониме и антониме (драг – мио, весело – радостан; угодно-неугодно, правилно-неправилно).

2.a. Означава елементе структуре текста (увод, разрада, закључак).	2.a. Упореджује елементе структуре текста (увод, разрада, закључак).	2.a. Просуђује о важности везе елемената структуре текста у креирању целине.
3.a. Изражава лични став и стил у вези са текстом.	3.a. Коригује лични став и стил у вези са текстом.	3.a. Упореджује свој став са ставом аутора текста.

3. Компонента: Усваја и користи рјечник

Исходи учења:

1. Утврди и разјасни значење непознатих, мање познатих и вишезначних ријечи и израза коришћењем података из текста, употребом контекста, анализом садржајних дијелова ријечи и коришћењем општег и специјализованог референтног материјала према потреби.
2. Исказује разумијевање пренесеног значења ријечи, веза између ријечи и нијансираност у значењима ријечи.
3. Усваја и исправно користи низ ријечи и израза одређеног подручја довољних за читање, писање и слушање за наставак образовања и животне улоге, показујући независност у проширивању рјечника када пронађе непознату ријеч важну за разумијевање или изражавање.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.a. Претпоставља значење непознате ријечи на основу сличне ријечи (љубав - љубити, столица - столар, камен - каменолом).	1.a. Препознаје нове ријечи из контекста реченице.	1.a. Утврђује значење нове ријечи настале додавањем афикса познатој ријечи (пријатно - непријатно).
	1.б. Проналази значења непознатих ријечи у рјечнику.	1.б. Утврђује значење нове ријечи на основу истог коријена ријечи.
	1.в. Употребљава нове ријечи при обликовању или допуњавању реченица.	1.в. Нове ријечи исправно користи у обликовању синтагми и реченица.
2.a. Примјењује нове појмове у говору и реченици.	2.a. Објашњава однос међу ријечима и нијансираност у значењу (лијеп - љепши).	2.a. Разврстава ријечи на стандардне и нестандартне (стандардни језик).
2.б. Повезује значење нових појмова са личним искуством.	2.б. Даје примјере супротних значења ријечи.	2.б. Групише ријечи које означавају иста или слична осјећања (веселе, радост, срећа).
3.a. Користи нове ријечи које је усвојио/ла као дио активног рјечника.	3.a. Користи нове ријечи и изразе које означавају просторне односе (тамо, изнад, поред).	3.a. Користи нове ријечи и изразе који означају временске односе (прије, након, за мјесец дана).

4. Компонента: Интеграција знања и идеја

Исходи учења:

1. Интегрише и оцјењује садржаје представљене у различитим медијима и форматима, између осталог визуелно, нумерички и ријечима.
2. Приказује и оцјењује аргумент и конкретне тврдње у тексту користећи аргументована објашњења и релевантне доказе.
3. Анализира како два или више текстова обрађују сличне теме или предмете занимања са циљем акумулације знања или упоређивања приступа аутора.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Описује однос између илустрације и текста.	1.а. Употребљава илустрацију са циљем потпунијег разумевања текста.	1.а. Креира илустрацију истичући поуке из текста.
		1.б. Упоредује исти текст презентован путем различитих медија и формата (филм, позориште, стрип).
2.а. Препознаје логичке везе у тексту.	2.а. Упоредује логичке везе у тексту изражавајући мишљење.	2.а. Аргументује личне доживљаје и закључује о уоченим вриједностима текста (на основу поређења, узрока и посљедица).
3.а. Идентификује детаље из два слична текста.	3.а. Расправља о детаљима и разликама између два слична текста.	3.а. Упоредује важне детаље и поступке ликова из два слична текста.

5. Компонента: Обим и ниво сложености текста

Исход учења:

1. Чита и разумеје сложене књижевне и информативне текстове.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Чита текст и према смјерницама проналази важне податке.	1.а. Обједињује садржаје из информативних текстова.	1.а. Тумачи основне разлике књижевних и информативних текстова (фикција-факција).

ОБЛАСТ 3: ОСНОВНЕ ВЈЕШТИНЕ ЧИТАЊА**(предшколско васпитање и образовање - трећи разред (9 година))****1. Компонента: Појам великих штампаних слова****Исход учења:**

1. Показује разумијевање организације и основних особина великих штампаних слова.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Прати ријечи слијева надесно.	1.а. Идентификује графеме које су исте и у ћириличном и у латиничном писму.	1.а. Објашњава да промјена редослиједа слова или слогова у ријечима мијења значење ријечи (допуњавање, анаграми, ребуси и сл).
1.б. Правилно именује и повезује и ћирилична и латинична слова.		
1.в. Именује мала и велика писана слова ћирилице.		
1.г. Правилно повезује писана слова ћирилице.		
1.д. Записује ријечи, реченице и краће текстове (контролни диктат).		

2. Компонента: Фонолошка освијешћеност**Исход учења:**

1. Показује разумијевање изговорених ријечи, слогова и гласова (фонема).

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Правилно повезује слова (писана ћирилична и штампана латинична) и слокове у структуру ријечи.	1.а. Рјешава задатке постављене у лексичко-семантичким вјежбама (анаграми, састављање ријечи од слогова, вјежбе допуњавања).	1.а. Даје примјер ријечи код којих промјена одређеног гласа/слова мијења значење (кућа - Каћа).
1.б. Разликује позицију гласа/слова у ријечима (на почетку, у средини и на крају ријечи).	1.б. Идентификује слова (графеме) у ћириличном и латиничном писму која се исто пишу, а односе на различите гласове (Н-Н, С-С...).	
1.в. Разликује азбуку и абецеду.		

1.г. Објашњава како један глас (фонема) има два слова (графеме) - велико и мало.		
3. Компонента: Препознавање и фоничност ријечи		
Исход учења:		
1. Препознаје и примјењује вјештине фоничности и анализе ријечи.		
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Меморише текст бројалице, брзалице и бајалице.	1.а. Вишесложне ријечи раставља на слоге.	1.а. Именује фоничне ријечи, тј. ријечи које се слично изговарају.
		3.б. Ствара риме на дати подстицај (вјежбе слоговања, игра „на слово, на слово“ и сл).
		3.в. Течно и изражајно чита ријечи, реченице и текстове у којима доминирају африкате (гласови ч, ћ, џ, њ).
4. Компонента: Течно читање		
Исход учења:		
1. Чита са сврхом и разумијевањем.		
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Чита дио текста или пасус (ћирилични и латинични).	1.а. Прилагођава способност читања интонацији, темпу и акценту.	1.а. Наглашава значај интерпункцијских знакова приликом читања.

ОБЛАСТ 4: ПИСАЊЕ

1. Компонента: Врсте и намјене текста

Исходи учења:

1. Анализира познате (обрађене) теме и текстове, пише аргументе у корист наведених тврдњи користећи валидна објашњења и релевантне аргументе.
2. Пише информативне текстове уз објашњења како би се размотриле и пренијеле сложене информације и идеје јасно и прецизно ефикасним одабиром, организацијом и анализом садржаја.
3. Пише приповиједне текстове како би развио стварна или замишљена искуства или догађаје користећи одговарајућу технику, добар избор детаља и добро структурисан редослијед догађаја.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Повезује информације о обрађеној теми из задатог текста (нпр. тема, идеја, главни ликови, вријеме радње).	1.а. Писано изражава мишљење о познатој теми из обрађеног текста.	1.а. Пише о обрађеној теми пратећи редослијед радње.
	1.б. Користи устаљене изразе (зато, зато што...) како би повезао мишљење и аргументе.	1.б. Издваја доказе који аргументују мишљење.
		1.в. Пише закључак о прочитаном тексту.
2.а. Пише информацију из обрађеног текста.	2.а. Пише кратке информативне текстове уз јасно преношење битних информација.	2.а. Упоредује једноставније информативне текстове записујући закључке.
2.б. Илуструје (цртежом изражава) дату тему.	2.б. Илуструје дату тему праћену детаљима.	2.б. Конструира једноставне графиконе ради бољег разумијевања теме.
	2.в. Пише везнике (нпр. и, још, али) да повеже дијелове информација.	2.в. Развија тему уз помоћ чињеница и детаља.
3.а. Препричава (у писаној форми) један или два догађаја.	3.а. Пише о стварним или измишљеним доживљајима слиједећи редослијед догађаја.	3.а. Пише о стварним или измишљеним доживљајима описујући ликове и важне детаље.
3.б. Изражава (у писаној форми) своје утиске на оно што се догодило у тексту.	3.б. Записује своје утиске о редослиједу приче, ликовима, теми и идеји.	3.б. Организује личне утиске о прочитаном тексту, користећи одговарајућу технику, добар одабир детаља и добро структурисан редослијед догађаја.

2. Компонента: Писање и дистрибуција писаних радова

Исходи учења:

1. Пише јасне и смислене радове у којима су садржај, организација и стил примјерени задатку, сврси и публици.
2. Усавршава свој писани рад планирањем, ревизијом, редиговањем или покушајем новог приступа.
3. Користи савремену технологију да напише и објави радове те оствари интеракцију и сарадњу с другима.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Пише рад једноставне структуре на задати низ ријечи (уз помоћ детаљних питања).	1.а. Пише једноставан рад према предлошку.	1.а. Пише рад у којем су садржај и организација стила примјерени задатку, сврси и публици.
2.а. Додаје детаље писаном раду.	2.а. Провјерава већ написани рад уз помоћ контролне листе за редиговање.	2.а. Ревидира написани рад и по потреби га мијења (мијења ток радње, карактер ликова и сл.).
3.а. Пише кратке поруке, користећи савремену технологију (рачунар, мобилни телефон).	3.а. Пише сопствене реченице како би остварио интеракцију и сарадњу са другима користећи савремену технологију (рачунар, мобилни телефон).	
		3.б. Пише и уз помоћ одраслих објављује радове, остварујући интеракцију с другима, уз помоћ савремених технологија.

3. Компонента: Граматика и правопис

Исходи учења:

1. Показује владање правилима стандардне граматике и њиховом примјеном при писању.
2. Показује владање правописним правилима и интерпункцијом.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Познаје азбуку/абечеду.	1.а. Познаје штампана слова ћирилице/ латинице.	1.а. Разликује глас и слово.
1.б. Распореди слоге у смислене ријечи у једноставним примјерима.	1.б. Дијели једноставније ријечи на слоге.	1.б. Повезује више насумично датих слогова у смислене ријечи.

1.в. Набраја самогласнике и сугласнике.	1.в. Препознаје назив дијела ријечи (слог), кад је написана у форми <i>ку-ћа</i> .	1.в. Разликује самогласнике и сугласнике и познаје да су самогласници носиоци слога.
1.г. Препознаје ријечи које именују ствари/предмете.	1.г. Саставља смислену ријеч од три испреметана слога.	1.г. Повезује више насумично датих слогова у смислене ријечи.
1.д. Изведе дјелимично, на основу датог предмета, именицу која означава занимање.	1.д. Разликује ријечи које одређују радњу, стање и збивање у реченици.	1.д. Процењује које ријечи не припадају датом низу ријечи.
1.ђ. Препозна у низу ријечи ону која не означава радњу.	1.ђ. Правилно пише у исказу често употребљаване ријечи.	1.ђ. Правилно пише по диктату (развија свијест везе писања и говорења).
1.е. Повезује именице с глаголом у једноставним примјерима да се добије смислено значење.	1.е. Наводи које ријечи означавају предмете и може навести занимање особе која прави одређени предмет.	1.е. Растави на слоге вишесложну ријеч и преноси је у сљедећи ред на различите начине.
1.ж. Преобликује одричну реченицу у потврдну.	1.ж. Користи апстрактне именице како би изразио емоције, стање и збивање (љубав, љутња).	1.ж. Препознаје улогу гласа „р” као вокала у датим ријечима.
1.з. Препознаје упитну реченицу међу понуђенима.	1.з. Саставља упитну реченицу од датих ријечи.	1.з. Користи глаголска времена (прошло, садашње и будуће вријеме), честе прилоге и приједлоге.
	1.и. Ствара просте, проширене и сложене реченице.	1.и. Одабира тачан одговор који се односи на број слогова у вишесложној ријечи.
	1.ј. Преобликује потврдну реченицу у одричну, односно у изјавну или упитну.	
2.а. Почиње реченицу великим почетним словом и завршава одговарајућим интерпункцијским знаком.	2.а. Примјењује велико почетно слово за имена људи, градова, ријека, планина, насеља, установа.	2.а. Употребљава запету и двотачку при набрајању.
2.б. Употребљава африкате <i>џ</i> , <i>ч</i> , <i>ћ</i> у ријечима у којима се то тражи.	2.б. Исправља погрешну употребу африката <i>џ</i> , <i>ч</i> , <i>ћ</i> у специфичним примјерима (кућа - куча; куче-куће и сл.).	

2.в. Користи одговарајућу ијекавску замјену гласа <i>јат</i> у уобичајеним ријечима.		2.в. Примјењује <i>је/ије</i> у сету примјера.
2.г. Препознаје ријечцу <i>не</i> у одричним реченицама.	2.г. Пише исправно негацију <i>не</i> уз глаголе и ријечцу <i>ли</i> у упитним реченицама.	
2.д. Употријеби правилно тачку, запету, узвичник, упитник.	2.д. Читко пише ријечи и реченице рукописним словима водећи рачуна о писању великог слова (ћирилица и латиница).	
2.ђ. Препознаје врсту реченице ако има упитник на крају.	2.ђ. Употријеби правилан интерпункцијски знак код преобликовања реченице у упитну.	
	2.е. Идентификује у реченици неправилно написану властиту именицу изражавајући познавање правила о писању великог слова за име града и ријеке (са једном ријечју у имену).	
	2.ж. Примијени правило за писање великог слова код имена језера.	
	2.з. Идентификује реченицу са правилно написаним називом мора.	
4. Компонента: Истраживање с циљем изградње и презентације знања Исходи учења: <ol style="list-style-type: none"> 1. Спроводи кратке, али и значајније истраживачке пројекте засноване на задатим питањима, показујући разумијевање предмета истраживања. 2. Прикупи релевантне информације из више штампаних и дигиталних извора, процијени валидност и прецизност сваког извора и интегрише информације, у исто вријеме избјегавајући плагирање. 3. Нађе доказе у књижевним или информативним текстовима у сврху подршке анализе, размишљања и истраживања. 		
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
	1.а. Скицира редослијед истраживања (главне и споредне ликове, тему књиге).	1.а. Пише план кратког истраживања у складу с предметом истраживања (уз детаљна упутства).

2.а. Познаје дефиницију информације.	2.а. Проналази информације о конкретној теми у штампаним и дигиталним изворима.	2.а. Пише кратке биљешке из више штампаних и дигиталних извора.
	2.б. Прикупља информације из штампаних и дигиталних извора и сврстава их у понуђене категорије.	

5. Компонента: **Познавање језика**

Исход учења:

1. Показује разумијевање како језик функционише у различитим контекстима и зна одабрати одговарајући избор форме, рјечника и стила при писању.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Бира ријечи или фразе у исказу прилагођене контексту.	1.а. Разликује говорни и стандардни језик у датим примјерима.	1.а. Бира/издваја форму, рјечник и стил који функционално одговара контексту и доприноси ефекту.

6. Компонента: **Обим писања**

Исход учења:

1. Пише једноставне и краће или сложене и обимније писане радове за које је потребно вријеме за истраживање, размишљање и ревизију за различите намјене.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Илуструје честитку и позивницу.	1.а. Пише једноставне писане радове (писма, честитке, позивнице) поштујући упутства и правила писања.	1.а. Обликује писани рад (писма, честитке, позивнице, летке) како би изразио мисли и осјећања.

ОБЛАСТ 5: УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ И СЛУШАЊЕ**1. Компонента: Разумијевање и сарадња****Исходи учења:**

1. Припрема се и учествује ефикасно у низу разговора и сарадњи са различитим саговорницима, надоградњи на идејама других и изражавању личних идеја јасно и увјерљиво.
2. Интегрише и оцјењује информације презентоване у различитим медијима и форматима, укључујући визуелно, квантитативно и усмено.
3. Процјењује говорникову тачку гледишта, аргументацију и коришћење доказа и реторике.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Разговара уз уважавање саговорника уз јасно изражававање сопствених идеја.	1.а. Расправља о сопственим и туђим идејама.	1.а. Износи свој став уз уважавање идеја различитих саговорника.
	1.б. Проучава тражени материјал као припрему за расправу.	1.б. Поставља питања како би провјерио разумијевање.
	1.в. Слиједи договорена правила дијалога.	1.в. Интервјуише (уз подстицај учитеља) различите саговорнике о темама и текстовима.
	1.г. Повезује коментаре других.	1.г. Истражује идеје о којима се расправља.
		1.д. Изражава и брани аргументима лични став.
2.а. Одговара на питања о кључним детаљима.	2.а. Одређује главне идеје и детаље о тексту.	2.а. Издваја информације презентоване у различитим медијима и форматима.
3.а. Допуњује појединостима дате информације говорника.	3.а. Поставља питања како би добио потребне информације.	3.а. Одговара на питања како би показао разумијевање тачке гледишта саговорника.

2. Компонента: Презентација знања и идеја

Исходи учења:

1. Презентује информације, налазе и доказе тако да слушаоци могу да слиједу ток образлагања, а организација, развој и стил примјерени су задатку, сврси и публици.
2. Користи дигиталне медије и визуелно излагање података да стратешки прикаже информације и ојача разумијевање презентација.
3. Прилагоди говор различитим контекстима и комуникацијским задацима.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Говори јасно, одговарајућим ритмом.	1.а. Описује познато (људе, ствари, мјеста) те уз подстицај наводи додатне појединости.	1.а. Извјештава о теми, прича причу или препричава искуство наводећи важне чињенице и детаље.
2.а. Визуелним средствима и цртежима приказује информације и податке.	2.а. Прави аудио-снимке прича или читања пјесама.	2.а. Саставља презентацију користећи се аудио и видео алатима.
3.а. Прилагођава говор према задатој или слободној теми.	3.а. Разговара, изражавајући потребе, мисли и осјећања.	3.а. Формулише чињенице, узрочно-посљедичне везе, објашњавајући појединости с обзиром на функцију и контекст питања.
	3.б. У различитим комуникативним ситуацијама отвара и подстиче дијалог.	3.б. Прилагођава начин говора (темпо, боја гласа, висина гласа) осјећањима и мислима.

**СТАНДАРДИ УЧЕНИЧКИХ ПОСТИГНУЋА ЗА МАТЕРЊИ ЈЕЗИК,
КРАЈ ШЕСТОГ РАЗРЕДА**

ОБЛАСТ 1: ЧИТАЊЕ - КЊИЖЕВНОСТ

1. Компонента: Кључне идеје и детаљи

Исходи учења:

1. Пажљиво чита или слуша текст с циљем разумијевања и доношења логичких закључака; цитира конкретне текстове при писању или говору у сврху аргументације закључака донесених на основу текста.
2. Препознаје и објашњава кључне идеје текста и њихову разраду; резимира кључне идеје на основу детаља који их доказују.
3. Анализира ликове, догађаје и идеје те њихове међусобне односе у тексту.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Пажљиво чита текст да би утврдио тему текста.	1.а. Цитира специфичне текстуалне доказе како би објаснио тему текста.	1.а. Образлаже значење текста у цјелини поткрепљујући донесене закључке цитатима.
2.а. Одређује тему и кључну идеју књижевног текста (пјесма, прича, драма) на основу појединости у тексту.	2.а. Издваја кључне (потпорне) појединости и идеје у сврху анализе развоја теме и идеје текста.	2.а. Просуђује како ликови у причи или драми одговарају на изазове.
3.а. Издваја основна обиљежја ликова.	3.а. Упоређује повезаност обиљежја лика и догађаја у причи ослањајући се на појединости.	3.а. Преиспитује међусобне односе структурних дијелова текста и улогу појединих ликова у њима.
3.б. Упоређује два или више ликова или догађаја у причи.	3.б. Анализира развој ликова и догађаја (како и зашто комуницирају током радње).	3.б. Процјењује међусобно дјеловање ликова у тексту.

2. Компонента: Вјештина и структура

Исходи учења:

1. Тумачи различита значења ријечи и израза, техничких, основних и пренесених значења из текста и утврђује како избор ријечи утиче на значење текста.
2. Анализира структуру текстова укључујући и како се одређене реченице, пасуси и већи дијелови текста (нпр. одломак, поглавље, сцена или строфа) односе једни према другима и према цјелини.
3. Утврђује како тачка гледишта или намјера утичу на обликовање садржаја и начина писања текста.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Тумачи значење ријечи и израза на основу контекста (онако како се користе у тексту).	1.а. Одређује основно и пренесено значење ријечи и израза (фигуративни језик, метафора, сличност међу ријечима).	1.а. Просуђује утицај избора ријечи на значење текста - анализира како одабир ријечи обликује значење или тон текста.
	1.б. Одређује техничка, конотативна и фигуративна значења текста.	1.б. Препознаје и објашњава учинак фигуративног језика (метафоричност).
2.а. Препознаје структуру текста (пјесме, приче, драме).	2.а. Анализира међусобне односе структурних дијелова текста (строфа, пасус, чин) и њихов утицај на текст као цјелину.	2.а. Процјењује допринос свеукупне структуре дјела развоју теме, заплета и сукоба (у драмском тексту).
	2.б. Открива међусобне односе реченица, стихова, одломака или већих дијелова текста (поглавље у роману) у оквиру текста као цјелине.	2.б. Објашњава улогу појединих дијелова текста у цјелокупној структури дјела.
3.а. Наводи тачку гледишта приповједача или говорника (приповиједање у 1. или у 3. лицу).	3.а. Ставља у однос тачку гледишта и начин описивања догађаја.	3.а. Процјењује утицај тачке гледишта на начин обликовања садржаја текста и стила писања.
	3.б. Описује како тачка гледишта приповједача или говорника утиче на догађаје у причи.	3.б. Препознаје и објашњава како поријекло аутора и култура утичу на његову перспективу (аутобиографски елементи у тексту).

3. Компонента: Усвајање и коришћење рјечника

Исходи учења:

1. Утврди или разјасни значење непознатих и вишезначних ријечи и израза.
2. Разумије пренесено значење ријечи, веза између ријечи и нијансираност у значењима ријечи.
3. Усваја и исправно користи нове ријечи и изразе; богати рјечник.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Означава непознате ријечи и изразе.	1.а. Претпоставља значење непознатих и вишезначних ријечи примјеном контекста.	1.а. Објашњава значење ријечи и израза на основу положаја или улоге ријечи у реченици.
	1.б. Употребљава контекст (дефиницију, примјер из текста) као траг откривања значења ријечи.	1.б. Разликује значења вишезначних ријечи употребљених у различитим контекстима.
1.в. Препознаје дијелове ријечи уз помоћ задатих примјера при тумачењу њиховог значења (пошта + поштар = човјек који носи пошту; руда + рудар = човјек који копа руду).	1.в. Примјењује уобичајене афиксе и коријене при препознавању значења ријечи са сличним коријеном и афиксима.	1.в. Утврђује значење непознатих ријечи на основу афикса и коријена.
1.г. Проналази значења ријечи у рјечнику на крају уџбеника.	1.г. Користи референтне материјале (рјечници, штампани и дигитални извори) како би одредио или објаснио прецизно значење непознатих ријечи и израза.	1.г. Упоредије различите податке о значењу ријечи пронађене у више извора.
1.д. Претпоставља значења ријечи повезујући их с познатим представама.	1.д. Провјерава претпостављена значења ријечи и израза са значењима у самом контексту или рјечнику.	1.д. Коментарише стварна значења ријечи из рјечника са претпостављеним до којих долази на основу контекста.
2.а. Препознаје стилске фигуре у лирској пјесми (придјев у улози епитета).	2.а. Проналази стилске фигуре (епитет, оноματοпеја, персонификација).	2.а. Објашњава значења поређења и метафоре у контексту (тврд као камен -имати камено срце).
2.б. Проналази ријечи које су у међусобном односу с циљем бољег разумјевања значења (Земља - планета, земља - држава, земља - тло).	2.б. Разврстава идиоме, изреке, пословице, примјере фигуративног језика по задатим упутствима како би их боље разумио.	2.б. Објашњава значење уобичајених идиома, изрека, пословица и примјера фигуративног језика.

2.в. Проналази примјере за ријечи сличног значења међу задатим ријечима.	2.в. Показује разумијевање ријечи повезујући их с ријечима сличног али не и истог значења.	2.в. Просуђује значења ријечи сличног значења које се разликују у нијансама (кућа -дом).
3.а. Именује нове ријечи и изразе одређене области у наученом облику.	3.а. Исправно примјењује усвојене ријечи и изразе специфичне за одређену категорију.	3.а. Експериментише с новоусвојеним ријечима у самосталном изражавању.

4. Компонента: **Интеграција знања и идеја**

Исходи учења:

- Интегрише и процјењује садржај представљен у различитим медијима и форматима, између осталог визуелно, аудио-визуелно, нумерички, као и ријечима.
- Приказује и оцјењује конкретне тврдње у тексту користећи валидна образложења и релевантне доказе.
- Анализира два или више текстова који обрађују сличну тему или предмет занимања с циљем акумулације знања и упоређује различите приступе аутора.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Повезује исте или сличне садржаје представљене у различитим медијима (нпр. екранизована књижевна дјела).	1.а. Објашњава разлику непосредног доживљаја читања приче и гледања филма.	1.а. Представља тему помоћу различитих медија (роман за дјецу - дјечији филм) и формата (иста тема обрађена у поезији и прози).
1.б. Представља познати садржај у другачијем формату или медијуму (адаптација приче у стрип).	1.б. Анализира како визуелни и мултимедијални елементи доприносе значењу, тону и вриједности дјела.	1.б. Интегрише и процјењује садржаје представљене у различитим форматима и медијима.
2.а. Идентификује тврдњу у тексту.	2.а. Наводи свој став о конкретним тврдњама у тексту.	2.а. Упоређује тврдње у тексту на основу релевантних доказа.
3.а. Препознаје различите књижевне облике и жанрове.	3.а. Анализира текст и одређује тему или предмет занимања.	3.а. Утврђује теме у различитим текстовима упоређујући приступе аутора.

5. Компонента: Обим и ниво сложености текста**Исход учења:**

1. Непристрасно и стручно чита и разумије сложене књижевне и информативне текстове.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Разликује књижевни од некњижевног текста.	1.а. Издваја карактеристике књижевног текста.	1.а. Анализира сложени књижевни текст и изводи закључке.

ОБЛАСТ 2: ЧИТАЊЕ - ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ**1. Компонента: Кључне идеје и детаљи****Исходи учења:**

1. Чита текст с циљем утврђивања навода текста, доношења логичких закључака и цитира конкретне текстуалне доказе аргуменујући закључке донесене на основу текста.
2. Одређује кључне идеје и теме текста и анализира их наглашавајући важне детаље и идеје који то доказују.
3. Анализира како и зашто се појединци, догађаји и идеје развијају и улазе у интеракцију кроз текст.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Препознаје наводе у тексту на основу захтјева.	1.а. Анализира наводе и поткрепљује их цитатима из текста.	1.а. Изводи закључке на основу цитата везано за текст уз валидну аргументацију.
2.а. Препознаје тему и идеју текста.	2.а. Анализира текст уочавајући важне детаље којима образлаже тему и идеју текста.	2.а. Процјењује повезаност учених детаља са кључном идејом и темом текста те изводи закључак.
3.а. Идентификује основне одреднице текста (ликови, мјесто радње, вријеме радње, ток радње).	3.а. Анализира редослијед радње пратећи аргументацију.	3.а. Процјењује изношење аргумената према редослиједу радње.

2. Компонента: Вјештина и структура

Исходи учења:

1. Интерпретира и објашњава начин употребе ријечи и устаљених израза у тексту и одређује стручна, основна и пренесена значења те анализира како избор ријечи доприноси значењу.
2. Анализира структуру текстова и међусобни однос реченица, пасуса и већих дијелова текста (нпр. одломак, поглавље).
3. Процјењује начин обликовања садржаја и стила текста с личне тачке гледишта.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Препознаје основно и пренесено значење ријечи.	1.а. Употребљава устаљене изразе; основно и пренесено значење ријечи у тексту.	1.а. Просуђује о избору ријечи у контексту значења истих у тексту.
2.а. Означава пасус, одломак и поглавље текста.	2.а. Употребљава структуру (реченица, пасус, одломак, поглавље) у самосталном креирању текста.	2.а. Утврђује везу између реченица, пасуса и одломака у структури текста.
3.а. Препознаје врсту текста према тематици.	3.а. Идентификује сврху текста.	3.а. Прецизира мишљење аутора анализирајући га наводима из текста.

3. Компонента: Усваја и користи рјечник

Исходи учења:

1. Утврди и разјасни значење непознатих, мање познатих и вишезначних ријечи и израза коришћењем података из текста, употребом контекста, анализом садржајних дијелова ријечи и коришћењем општег и специјализованог референтног материјала по потреби.
2. Искузује разумијевање пренесеног значења ријечи, веза између ријечи и нијансираност у значењима ријечи.
3. Усваја и исправно користи низ ријечи и израза из одређене области довољних за читање, писање и слушање за наставак образовања и животне улоге; покаже независност у проширивању рјечника кад наиђе на непознату ријеч која је важна за разумијевање или изражавање.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Именује мање познате, непознате и вишезначне ријечи у тексту.	1.а. Проналази значења непознатих, мање познатих и вишезначних ријечи и израза коришћењем података из текста.	1.а. Утврђује значење непознатих, мање познатих и вишезначних ријечи и израза у рјечнику упоређујући значење са контекстом протумаченим у тексту.
1.б. Препознаје мање познату ријеч у оквиру контекста који је објашњава.	1.б. Ставља у однос ријеч у оквиру израза и изводи значење.	1.б. Повезује контекст са конкретним примјерима из живота.

1.в. Идентификује врсте ријечи (промјењиве, непромјењиве, полупромјењиве).	1.в. Разликује ријечи према значењу (нпр. слатко, сладити, заслађен).	1.в. Обједињује сва нова значења ријечи у контексту творбе ријечи.
1.г. Упоредује текстове написане на оба писма и проналази ријечи према захтјеву.	1.г. Разликује текстове писане ћирилицом, латиницом и глагољицом.	1.г. Организује текст и утврђује етимологију ријечи.
1.д. Проналази мање познате ријечи или изразе у тексту.	1.д. Прецизира значење мање познате ријечи или израза користећи рјечник.	1.д. Упоредује мање познате ријечи или изразе дефинишући њихова значења.
2.а. Препознаје пренесено значење ријечи које се често јављају у свакодневnoj комуникацији.	2.а. Употребљава пренесена значења ријечи које се често јављају у свакодневnoj комуникацији и књижевним текстовима.	2.а. Износи пренесена значења непознатих ријечи на основу контекста и поријекла.
2.б. Идентификује стилске фигуре у тексту.	2.б. Издваја стилске фигуре према смјерницама наставника.	2.б. Објашњава значење стилских фигура у тексту.
2.в. Наводи разлику у значењу приближно сличних ријечи.	2.в. Упоредује ријечи сличног значења уз препознавање везе.	2.в. Развија фонд ријечи усвајајући прецизна значења ријечи (економише, штеди, шкртари, цицијаши).
3.а. Даје примјере стручних ријечи и израза у контексту наставка свог образовања и животне улоге.	3.а. Преиспитује значења стручних ријечи и израза проширујући сопствени рјечник.	3.а. Износи значења стручних ријечи и израза из различитих извора у контексту наставка свог образовања и животне улоге.
<p>4. Компонента: Интеграција знања и идеја</p> <p>Исходи учења:</p> <ol style="list-style-type: none"> Интегрише и процјењује садржаје представљен у различитим медијима и форматима, између осталог, визуелно, нумерички као и ријечима. Приказује и оцјењује конкретне тврдње у тексту користећи валидна образложења и релевантне доказе. Анализира како два или више текстова који обрађују сличну тему или предмет занимања са циљем акумулације знања и упоредује различите приступе аутора. 		
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Сажима информације из текста на основу датог задатка.	1.а. Организује информације из два или више краћих текстова на основу датог задатка.	1.а. Сажима информације из сложенијих текстова.

2.a. Издваја аргументе из текста.	2.a. Ставља у однос аргументе и конкретне тврдње из текста.	2.a. Критикује пронађене аргументе и тврдње из текста издвајајући релевантне.
3.a. Наводи основну разлику између два слична текста.	3.a. Упоредије наизглед сличне текстове различитих аутора, нијансирајући очигледне разлике.	3.a. Изражава лични став о два слична текста упоређујући приступе аутора.

5. Компонента: Обим и ниво сложености текста

Исход учења:

1. Непристрасно и стручно чита и разумије сложене књижевне и информативне текстове.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.a. Разликује једноставне од сложених информативних текстова.	1.a. Анализира информативне текстове по сложености.	1.a. Просуђује аргументима информативне текстове.

ОБЛАСТ 3: ВЈЕШТИНЕ ЧИТАЊА

1. Компонента: Појам великих штампаних слова

Исход учења:

1. Показује разумијевање организације и основних особина великих штампаних слова.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
Није примјењиво	Није примјењиво	Није примјењиво

2. Компонента: Фонолошка освијешћеност

Исход учења:

1. Показује разумијевање изговорених ријечи, слогова и гласова (фонема).

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.a. С разумијевањем чита ријечи препознајући гласове и слокове.	1.a. Правилно чита ријечи у оквиру веће цјелине.	1.a. Провјерава значење правилно изговорених ријечи или наглашених цјелина.

3. Компонента: Препознавање и фоничност ријечи**Исход учења:**

1. Препознаје и примјењује вјештине фоничности и анализе ријечи.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. У тексту означава ријечи из исте породице ријечи.	1.а. Користи ријечи из исте породице ријечи.	1.а. Усваја ријечи из истих породица ријечи експериментишући с њима.

4. Компонента: Течно читање**Исход учења:**

1. Чита са сврхом и разумијевањем.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Чита са разумијевањем различите дијелове текста.	1.а. Има развијен осјећај за значење текста те усклађује темпо и динамику читања.	1.а. Развија засебну дикцију током читања текста како би издвојио дијалог, монолог, приповиједање.

ОБЛАСТ 4: ПИСАЊЕ**1. Компонента: Врсте и намјене текста****Исходи учења:**

1. Анализира познате (обрађене) теме и текстове, пише аргументе у корист наведених тврдњи користећи валидна објашњења и релевантне аргументе.
2. Пише информативне текстове уз објашњења како би се размотриле и пренијеле сложене информације и идеје, јасно и прецизно, ефикасним одабиром, организацијом и анализом садржаја.
3. Пише приповиједне текстове како би развио стварна или замишљена искуства или догађаје користећи одговарајућу технику, добар избор детаља и добро структурисан редослијед догађаја.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Пише одговоре на питања.	1.а. Објашњава свој став о тексту у писаном облику.	1.а. Потрепљује тврдње валидним аргументима у анализи.
1.б. Препознаје и биљежи тему текста.	1.б. Препишује реченице или стихове из пјесме као доказ препознавања теме.	1.б. Исписује тематске цјелине и редослијед радње, логички их групишући.
1.в. Пише одговоре на постављена питања у вези са текстом издвајајући наведене тврдње.	1.в. Употребљава чињенице из текста како би поткријепо тврдње.	1.в. Рашчлањује детаље у сврху разумијевања текста.

1.г. Повезује појмове из текста са личним представама.	1.г. Успоставља везу појма и представе користећи одговарајуће ријечи, изразе и реченице.	1.г. Објашњава односе појмова и представа (повезаност мотива са изражавањем осјећања).
1.д. Наводи закључак о тексту у форми реченице.	1.д. Анализира поуку приче аргумендујући је тврдњама.	1.д. Пише закључак у облику краћег пасуса.
2.а. Препознаје разлику између информативног и књижевног текста.	2.а. Пише информативни текст користећи се анализом садржаја при организацији текста.	2.а. Организује информације како би јасно пренио садржај и идеју.
2.б. Јасно представља тему информативног текста.	2.б. Пише информативне текстове организујући информације, перцепције и појмове.	2.б. Пише информативне текстове групишући информације у пасусе (форматирање текста - наслови, поднаслови) и графике (табеле и графикони).
2.в. Прикупља дефиниције и конкретне детаље за писање информативног текста.	2.в. Пише информативни текст на основу прикупљених информација, дефиниција и примјера везаних за тему.	2.в. Развија тему образлажући наведене чињенице, дефиниције, примјере и цитате.
2.г. Повезује информације користећи се одговарајућим ријечима истих категорија уз задате смјернице.	2.г. Користи одговарајуће ријечи да би повезао главне појмове и представе у тексту.	2.г. Одабира ријечи, изразе и реченице којима објашњава односе у оквиру и између информација.
2.д. Препознаје ријечи специфичне за одређену област језичког изражавања (описивање - придјев, приповиједање - глагол).	2.д. Користи прецизан рјечник специфичан за одређену област језичког изражавања да би информисао о теми.	2.д. Објашњава тему користећи јасне реченице и прецизан вокабулар одређене области.
2.ђ. Разликује главна обиљежја књижевног и информативног текста.	2.ђ. Открива разлике између књижевног и информативног текста на основу стила и тона којим су писани.	2.ђ. Усклађује стил и тон писања рада са задатом темом.
2.е. Користи информације и објашњења из текста како би написао закључак.	2.е. Записује закључак у форми краће изјаве.	2.е. Поткрепљује закључак објашњењима, у форми одломка.

3.а. Пише о стварним искуствима и догађајима користећи задату наративну технику (приповиједање, описивање, дијалог).	3.а. Пише о стварним искуствима и догађајима добро структуришући редослијед догађаја (нпр. главни дио већи од уводног и закључног дијела).	3.а. Саставља приповиједни текст о замишљеним искуствима и догађајима описујући и важне детаље.
3.б. Дописује дијелове приповиједног текста задате структуре који недостају (нпр. завршетак приче на основу контекста).	3.б. Пише о стварним доживљајима на основу плана приче.	3.б. Саставља приповиједни текст о стварним или измишљеним догађајима добро структурисаног редослиједа догађаја (нпр. главни дио већи од уводног и закључног).

2. Компонента: Писање и дистрибуција писаних радова

Исходи учења:

1. Пише јасне и смислене радове у којима су садржај, организација и стил примјерени задатку, сврси и публици.
2. Усавршава свој писани рад планирањем, ревизијом, редиговањем или покушајем новог приступа.
3. Користи савремену технологију да напише и објави радове те оствари интеракцију и сарадњу с другима.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Пише јасне и кохерентне радове једноставне структуре у складу с темом.	1.а. Саставља према шаблону саставе јасног и смисленог садржаја и организације.	1.а. Усклађује садржај, организацију и стил писања састава са задатком, сврхом и публиком.
2.а. Пише рад у складу са темом, сврхом и намјеном задатка.	2.а. Прилагођава и мијења писани рад према плану.	2.а. Усавршава рад на основу анализе и ревизије примјењујући по потреби нови приступ.
3.а. Пише кратке текстове користећи ворд и тастатуру рачунара.	3.а. Уређује писане радове користећи ворд и тастатуру рачунара.	3.а. Објављује радове експериментишући савременом технологијом (школски часопис, школска интернет страница, друштвене мреже).

3. Компонента: Граматика и правопис

Исходи учења:

1. Показује владање правилима стандардне граматике и њиховом примјеном при писању.
2. Показује владање правописним правилима и интерпункцијом.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Записује број ријечима у одговарајућем падежу.	1.а. Одреди падеж подвученог броја - инструментал.	1.а. Одреди локатив дате замјенице.
1.б. Изабира тачан одговор који се односи на врсту ријечи подвучених у датим реченицама – глаголи.	1.б. Изабере одговор који се односи на препознавање именског предиката.	1.б. Разликује дуже и краће облике помоћних глагола у реченици.
	1.в. Идентификује правилну употребу приједлога „са” у инструменталу.	
1.г. Изабере одговор који се односи на слагање придјева уз именицу.	1.г. Одреди субјекат у реченици у сложенијем примјеру.	
1.д. Дефинише компарацију и разликује врсте ријечи на које се компарација односи.	1.д. Разврстава придјеве на описне и градивне препознајући компарацију описних придјева.	1.д. Користи компарацију придјева и наведе позитив за дати суперлатив те у потпуности одређује компаратив датих придјева који имају наставак „ши” као и „ији”.
1.ђ. Идентификује непромјењиву врсту ријечи.	1.ђ. Идентификује све именице у датим стиховима.	1.ђ. Упорјеђује азбуку и абецеду те наводи тражена слова једног и другог писма.
1.е. Наброји личне замјенице у реченици.	1.е. Изабере одговор који се односи на препознавање просте ријечи.	
	1.ж. Препознаје изведеницу међу понуђеним примјерима ријечи.	
	1.з. Изабере одговор који се односи на препознавање изведене ријечи.	
2.а. Употријеби интерпункцијски знак на крају реченице – узвичник, тачка.	2.а. Употријеби велико слово код сложених имена градова и држава.	2.а. Правилно пише присвојни придјев од властите именице – географски појам.

2.б. Употријеби велико слово код имена народа, градова и држава – стандардни примјери.	2.б. Правилно пише присвојни придјев од властите именице - име особе.	2.б. Разматра употребу великог слова и идентификује правилну употребу међу датим називима државе, језера, села и припадника континента.
2.в. Идентификује одговор у којем је погрешно написана ријечца <i>не</i> .	2.в. Примјењује правило о писању ријечце <i>не</i> уз глаголе, именице и придјеве.	2.в. Објашњава када долази до одступања од правила писања ријечце <i>не</i> .
2.г. Преобликује просту изјавну реченицу у упитну, демонстрирајући познавање правилног писања ријечце <i>ли</i> .		
2.д. Употријеби наводнике у једноставној реченици.	2.д. Употријеби запету и наводнике у задатој сложеној реченици.	2.д. Пише реченице у потврдном/одричном облику, изјавне, упитне и узвичне, примјењујући правило управног говора.
2.ђ. Пише „ <i>ије</i> ” или „ <i>је</i> ” у стандардним примјерима.		
2.е. Запише цифрама редни број дат словима и обрнуто.		
2.ж. Наводи ријечи од којих су настале дате умањенице (деминутиви) (нпр. пужић - пуж).		

4. Компонента: Истраживање с циљем изградње и презентације знања**Исходи учења:**

1. Спроводи кратке али и значајније истраживачке пројекте засноване на задатим питањима, показујући разумијевање предмета истраживања.
2. Прикупи релевантне информације из више штампаних и дигиталних извора, процијени валидност и прецизност сваког извора и интегрише информације, у исто вријеме избјегавајући плагирање.
3. Нађе доказе у књижевним или информативним текстовима у сврху подршке анализе, размишљања и истраживања.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Прави биљешке за истраживачки пројекат.	1.а. Спроводи кратке истраживачке пројекте користећи се информацијама из више извора.	1.а. Синтетише информације из више извора ради проширивања знања о предмету истраживања при спровођењу кратког, али и значајнијег истраживачког пројекта.
2.а. Пише рад користећи се релевантним информацијама, прикупљеним из више извора, које наводи као извор података.	2.а. Сажима релевантне информације, које је прикупио из више штампаних и дигиталних извора, користећи се парафразирањем, подацима и закључцима других.	2.а. Интегрише релевантне информације из више штампаних и дигиталних извора у свој рад без плагирања, наводећи библиографске податке.
3.а. Издваја важне информације и доказе из књижевних и информативних текстова.	3.а. Упоредује важне информације које постају докази с циљем истраживања.	3.а. Проналази информативне и књижевне текстове за илустрацију истраживачке теме.

5. Компонента: Познавање језика**Исход учења:**

1. Показује разумијевање како језик функционише у различитим контекстима и зна одабрати одговарајући избор форме, рјечника и стила при писању.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Употребљава знање језика које посједује, бирајући рјечник и стил при писању.	1.а. Одабира исказе и форму изражавања у односу на различите контексте.	1.а. Користи богатство језика, прилагођавајући форму и стил контексту да би састав учинио занимљивим.
1.б. Планира редослијед описивања и приповиједања поштујући правописну норму.	1.б. Изражава лични став при писању текстова хронолошким редом.	1.б. Изражава лични став при писању текстова ретроспективним редом.

6. Компонента: Обим писања**Исход учења:**

- Пише једноставне и краће или сложене и обимније писане радове за које је потребно вријеме за истраживање, размишљање и ревизију за различите намјене.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Пише краће писане радове за различите намјене, као што су писање писма и израда плаката.	1.а. Пише сложене писане радове у сврху извјештавања и комуницирања писмом, плакатом.	1.а. Ревидира своје и туђе обимније писане радове поредећи употребу стила с намјеном рада.

ОБЛАСТ 5: УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ И СЛУШАЊЕ**1. Компонента: Разумијевање и сарадња****Исходи учења:**

- Припрема се и учествује ефикасно у низу разговора и сарадњи са различитим саговорницима, надоградњи на идејама других и изражавању личних идеја јасно и увјерљиво.
- Интегрише и оцјењује информације презентоване у различитим медијима и форматима, укључујући визуелно, квантитативно и усмено.
- Процјењује говорникову тачку гледишта, аргументацију и коришћење доказа и реторике.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Именује идеју обављеног разговора.	1.а. Ставља у однос садржај разговора и текст о којем се говорило те о истом исказује свој став.	1.а. Разговара о тексту те надограђује идеје других уз јасно изражавање сопствених идеја.
1.б. Чита текст и издваја доказе.	1.б. Ставља у однос доказе и дискутује о теми о којој треба расправљати.	1.б. Процјењује идеје из дискусије позивајући се на доказе.
1.в. Препознаје елементе дискусије.	1.в. Демонстрира о дискусији у групи сходно задатку.	1.в. Процјењује ток дискусије у складу са циљем исте.
1.г. Саставља питања на основу прочитаног текста.	1.г. Објашњава одговоре на питања уз навођење детаља.	1.г. Просуђује да ли објашњења одговора доприносе расвјетљавању питања која се разматрају.
1.д. Наводи кључне идеје након дискусије.	1.д. Идентификује различите тачке гледишта базиране на кључним идејама.	1.д. Критикује различита гледишта кроз размишљање и парафразирање.
2.а. Идентификује различите врсте медија и њихове карактеристике.	2.а. Анализира информације у тексту које објашњавају тему.	2.а. Просуђује како идеја презентована у различитим медијима објашњава тему која се проучава.

3.a. Препознаје говорников став слушајући његов говор.	3.a. Ставља у однос доказ - тврдњу у прилог става говорника.	3.a. Реконструише став говорника на основу тврдњи које јесу и које нису поткријепљене доказима.
2. Компонента: Презентација знања и идеја Исходи учења: <ol style="list-style-type: none"> 1. Презентује информације, налазе и доказе тако да слушаоци могу да слиједи ток образлагања, а организација, развој и стил примјерени су задатку, сврси и публици. 2. Користи дигиталне медије и визуелно излагање података да стратешки прикаже информације и ојача разумијевање презентација. 3. Прилагоди говор различитим контекстима и комуникацијским задацима. 		
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.a. Идентификује редослијед препривања садржаја логичким редослиједом радње.	1.a. Презентујући садржај, јасно наводи тврдње користећи примјерене описе, чињенице и детаље.	1.a. Објашњава изнесене тврдње, описе, чињенице и детаље у прилог наглашавања теме или идеје садржаја.
2.a. Набраја основне врсте медија.	2.a. Издваја податке из текста којима жели представити информацију помоћу презентације.	2.a. Групише податке помоћу графикана, те исте пласира помоћу визуелних ефеката, слике и звука с циљем објашњења информација које су тема презентације.
3.a. Препривава текст или дио текста према задатку.	3.a. Демонстрира излагање резултата рада у групи према датим задацима.	3.a. Оцјењује прочитани текст и излаже своје мишљење стављајући акценат на стандардни језик (примјена у тексту).

**СТАНДАРДИ УЧЕНИЧКИХ ПОСТИГНУЋА ЗА МАТЕРЊИ ЈЕЗИК,
КРАЈ ДЕВЕТОГОДИШЊЕГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА**

ОБЛАСТ 1: ЧИТАЊЕ - КЊИЖЕВНОСТ

1. Компонента: Кључне идеје и детаљи

Исходи учења:

1. Пажљиво чита или слуша текст с циљем разумијевања и доношења логичких закључака; цитира конкретне текстове при писању или говору у сврху аргументације закључака донесених на основу текста.
2. Препознаје и објашњава кључне идеје текста и њихову разраду; резимира кључне идеје на основу детаља који их доказују.
3. Анализира ликове, догађаје и идеје те њихове међусобне односе у тексту.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Одговара на једноставна питања у вези са текстом проналазећи експлицитно исказане информације (Ко? Шта? Гдје? Када?).	1.а. Образлаже догађаје и ликове наводећи дијелове текста који поткрепљују анализу онога о чему текст изричито говори.	1.а. Цитира дијелове текста у сврху доношења логичких закључака.
2.а. Одабира одговор који се односи на тему или поенту наведеног одломка.	2.а. Анализира развој теме и идеје сажимајући кључне подржавајуће појединости.	2.а. Разликује улогу појединачног лика у развоју теме и идеје дјела.
3.а. Објашњава особине одређеног лика (психолошка карактеризација – особеност и осјећања лика).	3.а. Анализира како дијалог или сукоб ликова покреће радњу драме или новеле.	3.а. Открива ставове ликова поткријепљене мотивима који доприносе заплету или расплету радње.

2. Компонента: Вјештина и структура

Исходи учења:

1. Тумачи различита значења ријечи и израза, техничких, основних и пренесених значења из текста и утврђује како избор ријечи утиче на значење текста.
2. Анализира структуру текстова укључујући и како се одређене реченице, пасуси и већи дијелови текста (нпр. одломак, поглавље, сцена или строфа) односе једни према другима и према цјелини.
3. Утврђује како тачка гледишта или намјера утичу на обликовање садржаја и начина писања текста.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Одређује значење ријечи и израза у облику у којем су употријебљени у тексту и њихов утицај на значење тог текста.	1.а. Анализира утицај избора ријечи на значење, тон и расположење у књижевном дјелу (хумор, иронија, сатира остварени кроз метафоре и алегорије).	1.а. Објашњава утицај стилских фигура на пренесено значење у књижевном дјелу.

2.a. Издваја компоненте структуре текста (број стихова у строфи, број строфа у пјесми, поглавља у роману, број сцена, чинова и призора у драми).	2.a. Анализира улогу појединих дијелова текста у cjелокупној структури доводећи их у међусобну везу.	2.a. Упоређује структуру два или више текстова (редослијед догађаја – ретроспекција, паралелни заплети) те постизање различитих ефеката попут напетости, тајанствености и слично.
3.a. Утврђује тачку гледишта (писац – приповједач – лирски субјекат) и њен утицај на начин обликовања текста.	3.a. Повезује тачку гледишта са садржајем и начином писања текста.	3.a. Истражује различите књижевне жанрове аутора из других земаља или народа како би разумио природу жанра и различите културне идентитете.

3. Компонента: Усвајање и коришћење рјечника

Исходи учења:

1. Утврди или разјасни значење непознатих и вишезначних ријечи и израза.
2. Разумије пренесено значење ријечи, веза између ријечи и нијансираност у значењима ријечи.
3. Усваја и исправно користи нове ријечи и изразе; богати рјечник.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.a. Наводи познате примјере фразема и жаргонизама те њихову улогу у језику.	1.a. Употребљава контекст (нпр. cjелокупно значење реченице или пасуса као траг за одређивање значења фразема или жаргонизама).	1.a. Просуђује улогу фразема и жаргонизама те њихов утицај на значење текста.
1.б. Препознаје заједнички коријен у ријечима различитих врста на понуђеним примјерима (зидар –зидати - озидано).	1.б. Открива битне дијелове ријечи (коријен и уобичајене афиксе - префикс и суфикс).	1.б. Ствара нове ријечи уз помоћ задатих афикса и исправно их користи у говору и писању.
1.в. Изражава значење ријечи служећи се рјечником.	1.в. Открива значење ријечи служећи се штампаним и електронским материјалима.	1.в. Проналази прецизна значења, изговор и етимологију ријечи у специјализованим референтним материјалима.
1.г. Наводи претпостављена значења ријечи и израза.	1.г. Коментарише претпостављена значења ријечи и израза објашњавајући претпоставке.	1.г. Провјерава претпостављена значења ријечи у рјечнику упоређујући их са ријечима из контекста.

2.а. Именује стилске фигуре на задатим примјерима из текста (алегорија и симбол).	2.а. Проналази стилске фигуре у тексту.	2.а. Просуђује утицај стилских фигура на пренесено значење књижевног дјела.
2.б. Препознаје сличне ријечи да би боље идентификовао нијансираност значења.	2.б. Проналази везе између сличних ријечи и њихових значења.	2.б. Тумачи сличне ријечи према нијансама у значењу.
3.а. Наводи нове ријечи и изразе одређеног подручја.	3.а. Ставља у однос нове ријечи и изразе показујући познавање начина творбе.	3.а. Ствара нове ријечи и изразе уз подстицај маште чиме обогаћује свој рјечник.

4. Компонента: **Интеграција знања и идеја**

Исходи учења:

1. Интегрише и процјењује садржај представљен у различитим медијима и форматима, између осталог, визуелно, аудиовизуелно, нумерички, као и ријечима.
2. Приказује и оцјењује конкретне тврдње у тексту користећи валидна образложења и релевантне доказе.
3. Анализира два или више текстова који обрађују сличну тему или предмет занимања с циљем акумулације знања и упоређује различите приступе аутора.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Дефинише синопсис, сценарио и књигу снимања.	1.а. Анализира начин на који је иста тема обрађена у два различита медија или формата.	1.а. Процјењује у којој мјери филм или драма остају вјерни или одступају од књижевног текста (одломак из књижевног дјела и сценарио).
1.б. Набраја конкретне примјере различитих медија и формата који обрађују исту тему.	1.б. Упорјеђује доживљај читања приче с гледањем филма проналазећи сличности и разлике између књижевног остварења и филмске адаптације.	1.б. Износи критички осврт на гледање филма у односу на прочитану књигу.
2.а. Наводи свој став о конкретним тврдњама у тексту.	2.а. Упорјеђује тврдње у тексту на основу релевантних доказа.	2.а. Критикује конкретне тврдње у тексту користећи валидна објашњења и релевантне доказе.
3.а. Препознаје различите књижевне облике и жанрове.	3.а. Упорјеђује начине на који су сличне теме обрађене у различитим књижевним облицима и жанровима.	3.а. Анализира различите приступе аутора у обради тема (инспирација) у различитим књижевним облицима и жанровима.

5. Компонента: Обим и ниво сложености текста**Исход учења:**

1. Непристрасно и стручно чита и разумије сложене књижевне и информативне текстове.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Идентификује врсте сложених књижевних дјела.	1.а. Ставља у однос фабуларну и тематско-идејну окосницу књижевног дјела.	1.а. Повезује окосницу књижевног дјела са стварним животом.

ОБЛАСТ 2: ЧИТАЊЕ: ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ**1. Компонента: Кључне идеје и детаљи****Исходи учења:**

1. Чита текст са циљем утврђивања навода текста, доношења логичких закључака и цитира конкретне текстуалне доказе аргуменујући закључке донесене на основу текста.
2. Одређује кључне идеје и теме текста и анализира их наглашавајући важне детаље и идеје које то доказују.
3. Анализира како и зашто се појединци, догађаји и идеје развијају и улазе у интеракцију кроз текст.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Изводи закључак о конкретним детаљима и идејама на основу прочитаног текста.	1.а. Цитира конкретне текстуалне доказе у сврху аргументације изведеног закључка.	1.а. Сакупља текстуалне доказе у сврху аргументације изведеног закључка.
2.а. Интерпретира тему прочитаног текста.	2.а. Анализира основне композиционе дијелове текста у сврху објективног препричавања.	2.а. Осмишљава објективан сажетак текста у односу на идентификовану идеју.
3.а. Наводи аргументе који прате радњу текста.	3.а. Рашчлањује радњу и утврђује узрочно – посљедичне везе уз валидну аргументацију.	3.а. Представља радњу уз закључке о узрочно-посљедичним везама између појединаца и догађаја у контексту идеје.

2. Компонента: Вјештина и структура

Исходи учења:

1. Интерпретира и објашњава начин употребе ријечи и устаљених израза у тексту и одређује стручна, основна и пренесена значења те анализира како избор ријечи доприноси значењу.
2. Анализира структуру текстова и међусобни однос реченица, пасуса и већих дијелова текста (нпр. одломак, поглавље).
3. Процјењује начин обликовања садржаја и стила текста са личне тачке гледишта.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Замјењује ријечи и изразе из завичајног говора изразима стандардног језика.	1.а. Ставља у однос основно и пренесено значење ријечи.	1.а. Утврђује примјену стручне терминологије у разумијевању текста.
2.а. Рашчлањује пасусе, одломке и поглавља у структури текста.	2.а. Издваја идеју аргуменујући исту наводима из мањих цјелина структуре текста.	2.а. Утврђује улогу свих елемената структуре текста у развоју идеје или тврдње аутора.
3.а. Именује главне одлике текста који припада књижевној врсти.	3.а. Анализира стил текста и његову функцију.	3.а. Ставља у однос гледишта аутора кроз композиционе дијелове књижевног текста.

3. Компонента: Усваја и користи рјечник

Исходи учења:

1. Утврди и разјасни значење непознатих, мање познатих и вишезначних ријечи и израза коришћењем података из текста, употребом контекста, анализом садржајних дијелова ријечи и коришћењем општег и специјализованог референтног материјала по потреби.
2. Искузује разумијевање пренесеног значења ријечи, веза између ријечи и нијансираност у значењима ријечи.
3. Усваја и исправно користи низ ријечи и израза из одређене области довољних за читање, писање и слушање за наставак образовања и животне улоге; покаже независност у проширивању рјечника кад наиђе на непознату ријеч која је важна за разумијевање или изражавање.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Проналази значење непознатих, мање познатих и вишезначних ријечи и израза у рјечнику.	1.а. Анализира значења непознатих, мање познатих и вишезначних ријечи и израза у тексту.	1.а. Процјењује значења непознатих, мање познатих и вишезначних ријечи и израза коришћењем података из текста.
1.б. Наводи реченице, изразе или пасусе који образлажу значење ријечи.	1.б. Пореди реченице у оквиру контекста или пасуса који образлажу значење ријечи.	1.б. Процјењује значење истих ријечи у различитим контекстима.

1.в. Препознаје задате ријечи према творбеном моделу.	1.в. Ставља у однос лексичко значење ријечи и новонасталу ријеч при творби нових модела.	1.в. Објашњава утицај гласовне промјене на значење новонастале ријечи.
1.г. Идентификује ријечи према етимологији.	1.г. Објашњава поријекло ријечи на основу изговора и на основу података из електронских извора.	1.г. Пореди етимологију ријечи на основу различитих извора (штампани и електронски извори).
1.д. Наводи значење ријечи у контексту цјелине.	1.д. Потврђује претходно наведено значење ријечи или израза користећи рјечник.	1.д. Аргументује тумачење израза у оквиру којег се налази мање позната ријеч, поредећи га са значењем ријечи у рјечнику.
2.а. Наводи примјере пренесеног значења ријечи присутних у свакодневној комуникацији.	2.а. Ставља у однос значења ријечи које се често јављају у свакодневној комуникацији и књижевним текстовима.	2.а. Објашњава пренесена значења ријечи и израза на основу разлика и нијанси у значењу.
2.б. Препознаје стилске фигуре у тексту.	2.б. Процењује улогу стилских фигура у тексту.	2.б. Формулише важност стилских фигура у контексту природе текста.
2.в. Разврстава ријечи различитог и сличног значења.	2.в. Анализира значење ријечи користећи се рјечником.	2.в. Прецизира значење сличних ријечи које припадају истој породици ријечи, користећи се рјечником.
2.г. Наводи примјер ријечи сличног значења.	2.г. Упоредује сличне ријечи по значењу.	2.г. Смишља нове ријечи сличног значења.
3.а. Наводи примјере употребе одређених ријечи и израза карактеристичних за одређена подручја.	3.а. Пореди примјере низа ријечи и израза карактеристичних за одређена подручја.	3.а. Ставља у контекст ријечи и израза с циљем разумијевања одређеног подручја кроз различите медије.

4. Компонента: Интеграција знања и идеја

Исходи учења:

1. Интегрише и оцјењује садржаје представљене у различитим медијима и форматима, између осталог, визуелно, нумерички и ријечима.
2. Приказује и оцјењује аргумент и конкретне тврдње у тексту користећи аргументована објашњења и релевантне доказе.
3. Анализира како два или више текстова обрађују сличне теме или предмете занимања са циљем акумулације знања или упоређивања приступа аутора.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Проналази сличне и различите информације о истој теми у различитим медијима.	1.а. Комбинује детаље информација које су саопштене у истој теми у различитим медијима.	1.а. Уједињује смисао обраде исте теме у више различитих медија.
2.а. Издваја информације за које претпоставља да су валидне и релевантне.	2.а. Провјерава валидна образложења из текста, поредећи их помоћу различитих извора.	2.а. Утврђује улогу аргументованих објашњења и релевантних доказа у односу на текст.
3.а. Набраја прве писане документе и изворе од историјског и књижевног значаја за Босну и Херцеговину.	3.а. Ставља у однос информације до којих је дошао читајући текстове сличне тематике и значаја за Босну и Херцеговину.	3.а. Презентује уз помоћ рачунарских алата анализу информација до којих је дошао вреднујући историјски и књижевни значај за Босну и Херцеговину.

5. Компонента: Обим и ниво сложености текста

Исход учења:

1. Чита и разумије сложене књижевне и информативне текстове.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Наводи значење текста процјењујући поузданост и тачност података.	2.а. Анализира значење прочитаног текста и проширује сазнања читањем нових текстова.	2.а. Синтетише садржај прочитаног текста стварајући визуелне приказе и графичке организере.

ОБЛАСТ 3: ВЈЕШТИНЕ ЧИТАЊА

1. Компонента: Појам великих штампаних слова

Исход учења:

- Показује разумијевање организације и основних особина великих штампаних слова.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
Није примјењиво	Није примјењиво	Није примјењиво

2. Компонента: Фонолошка освијешћеност

Исход учења:

- Показује разумијевање изговорених ријечи, слогова и гласова (фонема).

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Препознаје ријечи из других језика према фонетским принципима правописа матерњег језика.	1.а. Упоредује ријечи из других језика према фонетским принципима правописа матерњег језика.	1.а. Проналази изворно значење посуђенице дискутујући о њеном значењу у матерњем језику.

3. Компонента: Препознавање и фоничност ријечи

Исход учења:

- Препознаје и примјењује вјештине фоничности и анализе ријечи.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Наводи просту, изведену и сложу ријеч.	1.а. Класификује изведенице, сложенице и полусложенице у датом тексту.	1.а. Ствара нове ријечи примјењујући правила творбе ријечи (изведенице, сложенице, полусложенице).

4. Компонента: Течно читање

Исход учења:

- Чита са сврхом и разумијевањем.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Чита текст и сажима битне податке у различите врсте биљежака.	1.а. Објашњава значење прочитаног текста.	1.а. Аргументује значење текста уз доказе.

ОБЛАСТ 4: ПИСАЊЕ

1. Компонента: **Врсте и намјене текста**

Исходи учења:

1. Анализира познате (обрађене) теме и текстове, пише аргументе у корист наведених тврдњи користећи валидна објашњења и релевантне аргументе.
2. Пише информативне текстове уз објашњења како би се размотриле и пренијеле сложене информације и идеје јасно и прецизно ефикасним одабиром, организацијом и анализом садржаја.
3. Пише приповиједне текстове како би развио стварна или замишљена искуства или догађаје користећи одговарајућу технику, добар избор детаља и добро структурисан редослијед догађаја.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Пише аргументе о обрађеној теми и текстовима наводећи их у свом раду.	1.а. Пише анализу познате теме или текста поткрепљујући тврдње аргументима.	1.а. Пише осврт или приказ критички вреднујући текст уз аргументовано промишљање и просуђивање.
1.б. Пише аргументе које поткрепљује тврдњама.	1.б. Процјењује разлику између супротстављених тврдњи.	1.б. Открива јасне односе између тврдњи и противтврдњи организујући их на основу разлога и доказа.
1.в. Подржава тврдње логичким образложењима.	1.в. Поткрепљује писаним доказима лично мишљење и гледиште.	1.в. Обједињује тврдње, доказе и образложења демонстрирајући разумијевање теме или текста.
1.г. Повезује главне дијелове користећи ријечи, изразе и реченице којима постиже кохезију.	1.г. Објашњава односе између тврдњи и аргумената, тврдњи и противтврдњи користећи адекватне ријечи, изразе и реченице.	1.г. Ствара смисаоно повезане текстове у којима обједињује разлоге и доказе својих тврдњи.
1.д. Препознаје формални стил писања.	1.д. Користи објективни тон у писању административно-пословних текстова.	1.д. Упоређује норме и правила формалног стила с нормама и правилима употребе осталих функционалних стилова.
2.а. Пише информативни текст у складу са темом.	2.а. Групише релевантне информације како би прецизно и јасно пренио идеју текста (нпр. биографског чланка).	2.а. Ствара информативни текст у којем, уз добар одабир информација и добру организацију, успјешно преноси тему и идеју.

2.б. Пише информативни текст дефинисаног оквира писања у складу с темом.	2.б. Организује појмове, представе и информације према категоријама у пасусе или одломке као помоћ при разумијевању.	2.б. Дизајнира информативни текст укључујући форматирање (наслови, поднаслови), графике (графикони, табеле) и мултимедијалне садржаје.
2.в. Проналази релевантне дефиниције и податке како би развио тему.	2.в. Приказује у кратким цртама добро одабране чињенице, конкретне детаље, цитате и примјере корисне за развој теме.	2.в. Просуђује примјереност прикупљених чињеница, дефиниција, конкретних детаља и других информација знању публике о теми.
2.г. Користи прикладне ријечи како би повезао главне дијелове текста.	2.г. Употребљава различите ријечи како би објаснио односе између појмова и представа.	2.г. Одређује вриједност ријечи којима ствара јединство и објашњава односе између сложених појмова и представа.
2.д. Проналази прецизне ријечи из одређене области како би информисао о задатој теми.	2.д. Примјењује прецизан језик и рјечник специфичан за одређену област (стручна терминологија) како би објаснио тему.	2.д. Креира информативни текст о сложеној теми помоћу јасних реченица и вокабулара одређене области.
2.ђ. Препознаје стил и тон писања информативног текста.	2.ђ. Показује разумијевање објективног начина писања информативног текста.	2.ђ. Одабира стил и тон писања у складу са сврхом и публиком.
2.е. Даје закључну изјаву која произилази из наведених информација.	2.е. Пише закључак у форми кратке изјаве који садржи објашњења предочених информација.	2.е. Формулише закључак у форми пасуса с поткријепљеним објашњењима.
3.а. На основу проживљеног искуства, пише путопис или репортажу.	3.а. Користи одговарајућу технику поштујући организацију задатог жанра у писању обавијесних излагачких и расправљачких техника.	3.а. Пише различите врсте задатог жанра у складу с планом и темом изражавајући критички осврт.

2. Компонента: Писање и дистрибуција писаних радова

Исходи учења:

1. Пише јасне и смислене радове у којима су садржај, организација и стил примјерени задатку, сврси и публици.
2. Усавршава свој писани рад планирањем, ревизијом, редиговањем или покушајем новог приступа.
3. Користи савремену технологију да напише и објави радове те оствари интеракцију и сарадњу с другима.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Пише писани рад чији садржај, организацију и стил усклађује с темом, сврхом, публиком и намјеном.	1.а. Користи лексеме административног стила.	1.а. Креира писани рад уз видљиву стилогеност и уређеност структуре.
	1.б. Примјењује различите функционалне стилове у сопственим текстовима.	
2.а. Прилагођава писани рад уз доказе, аргументе и тврдње, а све у контексту интерпретације познатих тема или текстова.	2.а. Интерпретира писани рад уз доказе, аргументе и тврдње, а све у контексту интерпретације познатих тема или текстова.	2.а. Открива примјену новог приступа писања текста, узимајући у обзир претходно утврђене везе и односе између тврдње, противтврдње, аргумента и доказа.

3. Компонента: Граматика и правопис

Исходи учења:

1. Показује владање правилима стандардне граматике и њиховом примјеном при писању.
2. Показује владање правописним правилима и интерпункцијом.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Познаје подјелу комуникативних врста реченица: обавјештајне/изјавне, упитне, узвичне и одреди којој врсти припада дата реченица.	1.а. Идентификује посебне типове реченица – непотпуне и безличне реченице.	1.а. Графички приказује односе простих реченица у датој сложеној реченици.
1.б. Препознаје све врсте ријечи.	1.б. Класификује граматичке категорије промјењивих ријечи.	1.б. Изводи различите подврсте промјењивих и непромјењивих ријечи у тексту.
1.в. Препознаје подјелу сугласника по звучности и по мјесту творбе.	1.в. Одреди гласовну промјену.	1.в. Објашњава гласовну промјену која је извршена препознајући изузетке.

1.г. Препознаје творбу ријечи и идентификује сложену ријеч.	1.г. Препознаје ријечи према творби и творбеном моделу одређујући творбену основу и творбене наставке (префикс и суфикс).	1.г. Користи у писању различите врсте творбених модела.
1.д. Правилно употребљава глаголске облике.	1.д. Препознаје главна значења и функције глаголских облика.	1.д. Објашњава терминологију која се односи на функцију и значења глаголских облика.
1.ђ. Препознаје наглашени слог у ријечи.	1.ђ. Разликује одабране ријечи са дугим и кратким акцентом.	1.ђ. Примјењује акценатску норму у писаном тексту.
1.е. Одређује основне функције ријечи у реченици (предикат, субјекат, ближи објекат и прилошке одредбе за вријеме, мјесто и начин).	1.е. Одређује именски предикат, граматички субјекат, атрибут.	1.е. Издваја сложени предикат, даљи објекат, прилошке одредбе за узрок, посљедицу, количину и неконгруентни атрибут.
1.ж. Препознаје синтагме у реченици.	1.ж. Описује значење појма синтагмама и у датим примјерима одреди њен управни/главни члан (дио).	1.ж. Издваја подврсте синтаксичких јединица из текста (прилошка, глаголска, придјевска).
2.а. Примјењује правописну норму у једноставним примјерима.	2.а. Примјењује правописну норму у већини случајева.	2.а. Доследно примјењује правописну норму.
	2.б. Правилно употребљава велико слово у писању назива историјских догађаја и покрета те имена небеских тијела, становника и назива насеља и грађевина и присвојних придјева.	2.а. Примјењује правила о употреби великог слова у писању вишечланих назива предузећа, институција, организација и слично.
2.в. Пише ријечи у којима су правилно употријебљене африкате (кућа - куча; њеп - џеп).		

<p>2.г. Идентификује правилно написану реченицу у управном говору.</p>	<p>2.г. Примјењује правила о употреби правописних и интерпункцијских знакова: запета (између реченица у инверзији, при набрајању), наводника (у управном говору), црте између бројки у значењу приједлога до) и цртице (у писању полусложеница).</p>	<p>2.г. Правилно пише управни говор на сва три начина.</p>
	<p>2.д. Правилно пише ријечцу <i>не</i> уз глаголе, придјеве, замјенице и прилоге.</p>	<p>2.д. Примјењује правило о употреби правописног интерпункцијског знака запете (нпр. вокатив у средини реченице издвојен запетама).</p>
<p>2.ђ. Правилно пише главне бројеве.</p>	<p>2.ђ. Пише редне бројеве и дио цијелог броја (нпр. 2/45).</p>	<p>2.ђ. Правилно пише деklinацију бројева (један, два, три, четири), као и вишечланих бројева (нпр. сто двадесет два).</p>
<p>2.е. Правилно пише скраћенице малим словима.</p>	<p>2.е. Препознаје правила о писању присвојних придјева (на –ски, -чки, -шки, -ов, -ин, -ев).</p>	<p>2.е. Користи у писању скраћенице страних организација, институција, издавачких кућа и осталих сложених назива (вербализоване скраћенице НИН, БИГЗ, ОЕБС/ОСЦЕ).</p>
		<p>2.ж. Доследно пише ријечи са правилном замјеном гласа <i>јат</i>.</p>

4. Компонента: Истраживање са циљем изградње и презентације знања**Исходи учења:**

1. Спроводи кратке али и значајније истраживачке пројекте засноване на задатим питањима, показујући разумијевање предмета истраживања.
2. Прикупи релевантне информације из више штампаних и дигиталних извора, процијени валидност и прецизност сваког извора и интегрише информације, у исто вријеме избјегавајући плагирање.
3. Нађе доказе у књижевним или информативним текстовима у сврху подршке анализе, размишљања и истраживања.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Описује одређени пројекат уз информације до којих је дошао из више извора.	1.а. Расправља о одређеном пројекту користећи аргументе.	1.а. Аргументовано повезује одређени пројекат у цјелину.
2.а. Издваја дијелове информација за које сматра да су битне.	2.а. Упоредује релевантне информације из штампаних и дигиталних извора.	2.а. Процењује кредибилитет информације уочавајући плагирање.
3.а. Класификује важне информације из књижевног текста.	3.а. Обликује закључке процењујући информације и доказе у књижевном и информативном тексту.	3.а. Оцењује на основу провјерених и релевантних извора.
3.б. Идентификује цјелине за потребе анализе једноставног књижевног и информативног текста.	3.б. Упоредује елементе цјелине књижевног и информативног текста за потребе анализе.	3.б. Конструира књижевни и информативни текст за потребе анализе.

5. Компонента: Познавање језика**Исход учења:**

1. Показује разумијевање како језик функционише у различитим контекстима и зна одабрати одговарајући избор форме, рјечника и стила при писању.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Наводи различите функције језика у различитим контекстима.	1.а. Провјерава различите функције језика у различитим контекстима.	1.а. Упоредује различите функције језика у различитим контекстима.
1.б. Изражава лични став у одређеном стилу писања.	1.б. Саставља различите врсте текстова у одговарајућем функционалном стилу.	1.б. Креира разне врсте текстова према плану и одређеној теми изражавајући мишљење уз аргументацију.

1.в. Саставља једноставан текст са јасно уочљивим цјелинама.	1.в. Саставља вијест, извјештај и реферат.	1.в. Саставља аргументован текст са јасним цјелинама.
--	--	---

6. Компонента: Обим писања

Исход учења:

- Пише једноставне и краће или сложене и обимније писане радове за које је потребно вријеме за истраживање, размишљање и ревизију у различите намјене.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Прибавља материјал за истраживање који је у вези са одређеном темом и врстом текста.	1.а. Саставља истраживачки рад из предложене области користећи више извора.	1.а. Синтетише различите изворе у оквиру цјелине истраживачког рада из предложене области.

ОБЛАСТ 5: УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ И СЛУШАЊЕ

1. Компонента: Разумијевање и сарадња

Исходи учења:

- Припрема се и учествује ефикасно у низу разговора и сарадњи са различитим саговорницима, надоградњи на идеје других и изражавању личних идеја јасно и увјерљиво.
- Интегрише и оцјењује информације презентоване у различитим медијима и форматима, укључујући визуелно, квантитативно и усмено.
- Процјењује говорникову тачку гледишта, аргументацију и коришћење доказа и реторике.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Јасно изражава личну идеју о прочитаном тексту.	1.а. Износи своје доказе изражавајући мисли и ставове у прилог идеје текста.	1.а. Реконструира доказе других у сврху надоградње личних идеја на дату тему или текст.
1.б. Наводи доказе о теми текста или питању у сврху размјене идеја.	1.б. Примјењује композицију расправе на основу доказа у сврху размјене идеја.	1.б. Процјењује субјективно и објективно у дискусији позивајући се на доказе и базирајући се на препознатим идејама.
1.в. Учествује у дискусији.	1.в. Препознаје ставове других и износи свој став током дискусије.	1.в. Утврђује ставове о датом питању и дискутовањем доводи до консензуса.
1.г. Наводи смислено питање у вези са темом.	1.г. Упоредије различита мишљења и развија дискусију на основу које изводи закључке.	1.г. Објашњава, потврђује или оспорава идеје и закључке дискусије уз критику.
1.д. Набраја доказе на основу којих формулише лично мишљење.	1.д. Оправдава лични став на основу аргумената и доказа.	1.д. Реконструира гледишта те врши корекцију става на основу аргумената и доказа.

2.a. Препознаје извор информација који је презентован у различитим медијима.	2.a. Анализира информације презентоване у различитим форматима (визуелно, нумерички, усмено).	2.a. Процјењује извор информација у различитим медијима и форматима оцјењујући вјеродостојност и прецизност.
3.a. Исказује ставове о излагању саговорника.	3.a. Примјењује расправљање, стављајући у однос доказ и објашњење при изношењу свог става о саслушаном говору.	3.a. Критикује неаргументоване ставове у сврху обарања обмањујућих објашњења.

2. Компонента: Презентација знања и идеја

Исходи учења:

1. Презентује информације, налазе и доказе тако да слушаоци могу да слиједи ток образлагања, а организација, развој и стил примјерени су задатку, сврси и публици.
2. Користи дигиталне медије и визуелно излагање података да стратешки прикаже информације и ојача разумијевање презентација.
3. Прилагоди говор различитим контекстима и комуникацијским задацима.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.a. Повезује тврдње, налазе и доказе састављајући их у смислену цјелину.	1.a. Излаже информације логичким редослиједом повезујући тврдње и доказе у сврху извођења јасног закључка.	1.a. Просуђује примјереност доказа и тврдњи задатку и узрасту за који је намијењен.
2.a. Наводи доказе у сврху објашњења информација из дигиталних медија.	2.a. Побољшава разумијевање доказа употребом дигиталних медија.	2.a. Експериментише дигиталним алатима у сврху проналажења доказа због разумијевања презентације текста.
3.a. Издваја тему текста јасно и системски учествујући у расправи о дјелу.	3.a. Дискутује о текстовима различитих садржаја изражавајући лично и туђе мишљење.	3.a. Расправља о текстовима различитих садржаја изражавајући личне и туђе ставове.

**СТАНДАРДИ УЧЕНИЧКИХ ПОСТИГНУЋА ЗА МАТЕРЊИ ЈЕЗИК,
КРАЈ СРЕДЊОШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА**

ОБЛАСТ 1: ЧИТАЊЕ – КЊИЖЕВНОСТ

1. Компонента: Кључне идеје и детаљи

Исходи учења:

1. Пажљиво чита или слуша текст с циљем разумијевања и доношења логичких закључака; цитира конкретне текстове при писању или говору у сврху аргументације закључака донесених на основу текста.
2. Препознаје и објашњава кључне идеје текста и њихову разраду; резимира кључне идеје на основу детаља који их доказују.
3. Анализира ликове, догађаје и идеје те њихове међусобне односе у тексту.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Чита књижевне текстове издвајајући корисне доказе (цитате).	1.а. Утврђује дијелове текста у којима је ситуација остала неизвјесна.	1.а. Тумачи прочитани текст бирајући чврсте и корисне доказе ради логичког закључивања.
2.а. Идентификује кључне идеје текста и њихову разраду.	2.а. Објашњава кључне идеје текста повезујући их са другим научним областима стварајући сложени приказ.	2.а. Резимира књижевно дјело на основу кључних идеја и датих објашњења.
3.а. Интерпретира улоге ликова у дјелу и њихове међусобне односе.	3.а. Издваја примјере различитог понашања ликова током развоја догађаја у тексту.	3.а. Аргументује свој став о кључним особинама ликова узимајући у обзир њихово понашање.
2. Компонента: Вјештина и структура		
Исходи учења:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Тумачи различита значења ријечи и израза, техничких, основних и пренесених значења из текста и утврђује како избор ријечи утиче на значење текста. 2. Анализира структуру текстова укључујући и како се одређене реченице, пасуси и већи дијелови текста (нпр. одломак, поглавље, сцена или строфа) односе једни према другима, као и према цјелини. 3. Утврђује како тачка гледишта или намјера утичу на обликовање садржаја и начина писања текста. 		
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Објашњава значења кључних ријечи из текста.	1.а. Упоредује основна и пренесена значења ријечи и израза из текста.	1.а. Тумачи пренесена и конотативна значења ријечи доводећи их у однос са основним значењем.

2.а. Одређује структурне елементе текста.	2.а. Објашњава повезаност структуралних елемената текста.	2.а. Објашњава ефекте ауторовог избора начина структурисања одређених дијелова текста.
	2.б. Издваја одређене реченице, пасусе, поглавља и слично, ради упоређивања.	

3. Компонента: Усвајање и коришћење рјечника

Исходи учења:

1. Утврди или разјасни значење непознатих и вишезначних ријечи и израза.
2. Разумије пренесено значење ријечи, веза између ријечи и нијансираност у значењима ријечи.
3. Усваја и исправно користи нове ријечи и изразе; богати рјечник.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Издваја непознате и вишезначне ријечи и изразе из текста.	1.а. Објашњава значење непознатих и вишезначних ријечи и израза на основу контекста у којем се налазе.	1.а. Пореди значење непознатих и вишезначних ријечи и израза датих у различитим рјечницима.
2.а. Издваја ријечи и изразе пренесеног значења.	2.а. Указује на различите интерпретације издвојених ријечи пренесеног значења.	2.а. Изводи закључке о функцији употребе ријечи пренесеног значења.
2.б. Наводи примјере стилских фигура у тексту.		
3.а. Користи нове ријечи и изразе у усменом изражавању.	3.а. Прилагођава усвојене ријечи и изразе различитим стиловима.	3.а. Израђује графикон породице ријечи на основу нове усвојене ријечи.

4. Компонента: Интеграција знања и идеја

Исходи учења:

1. Интегрише и процјењује садржај представљен у различитим медијима и форматима, између осталог визуелно, аудиовизуелно, нумерички, као и ријечима.
2. Приказује и оцјењује конкретне тврдње у тексту користећи валидна образложења и релевантне доказе.
3. Анализира два или више текстова који обрађују сличну тему или предмет занимања с циљем акумулације знања и упоређује различите приступе аутора.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Препознаје разлике у тумачењу, односно извођењу истог дјела у различитим изворима, медијима и форматима поредећи их са полазним текстом.	1.а. Класификује вриједности различитих тумачења, односно извођења истог дјела у различитим изворима, медијима и форматима.	1.а. Представља закључке о различитим тумачењима, односно извођењима истог дјела у више извора, медија и формата.
2.а. Парафразира тврдње ликова и приповједача одређујући њихову заступљеност у тексту.	2.а. Провјерава тврдње користећи детаље из текста.	2.а. Даје критички осврт на тврдње у тексту на основу свог искуства, логике и научног сазнања.
3.а. Групише различите књижевне текстове из 18, 19. и 20. вијека на основу заједничких мотива.	3.а. Истражује приступе мотивима у различитим текстовима из 18, 19. и 20. вијека.	3.а. Аргументује разлике у приступу мотивима више аутора текстова из 18, 19. и 20. вијека.

5. Компонента: Обим и ниво сложености текста

Исход учења:

1. Непристрасно и стручно чита и разумије сложене књижевне и информативне текстове.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Описује садржаје и структуру књижевних текстова користећи стручну терминологију.	1.а. Стручно и објективно чита књижевни текст.	1.а. Процјењује кључне разлике у сложености књижевних текстова користећи се стручном терминологијом.

ОБЛАСТ 2: ЧИТАЊЕ: ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ

1. Компонента: Кључне идеје и детаљи

Исходи учења:

1. Чита текст са циљем утврђивања навода текста, доношења логичких закључака и цитира конкретне текстуалне доказе аргуменујући закључке донесене на основу текста.
2. Одређује кључне идеје и теме текста и анализира их, наглашавајући важне детаље и идеје које то доказују.
3. Анализира како и зашто се појединци, догађаји и идеје развијају и улазе у интеракцију кроз текст.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Издваја ставове изнесене у тексту.	1.а. Објашњава цитате из текста аргуменујући кључне ставове и неизвјесне ситуације изнесене у тексту.	1.а. Даје критички осврт на смисао текста аргуменујући га цитатима из текста и повезујући га с контекстом.
2.а. Издваја теме и кључне идеје информативног текста.	2.а. Истиче теме и кључне идеје са важним детаљима из информативног текста.	2.а. Испитује међусобне односе тема и кључних идеја у тексту, користећи се доказима из текста ради комплетне анализе.
3.а. Одређује међусобне односе појединаца, догађаја и идеја у тексту.	3.а. Разликује промјене код појединаца, догађаја и идеја кроз текст.	3.а. Критички процјењује међусобне односе појединаца, догађаја и идеја истичући сложеност текста.

2. Компонента: Вјештина и структура

Исходи учења:

1. Интерпретира и објашњава начин употребе ријечи и устаљених израза у тексту и одређује стручна, основна и пренесена значења и анализира како избор ријечи доприноси значењу.
2. Анализира структуру текстова и међусобни однос реченица, пасуса и већих дијелова текста (нпр. одломак, поглавље).
3. Процјењује начин обликовања садржаја и стила текста с личне тачке гледишта.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Издваја ријечи, термине и устаљене изразе који одговарају теми и намјени текста.	1.а. Објашњава (својим ријечима) ријечи и устаљене изразе са пренесеним значењима.	1.а. Илуструје како ауторов избор ријечи, термина и устаљених израза доприноси значењу текста.
2.а. Наводи међусобни однос, реченица, пасуса и већих дијелова текста.	2.а. Објашњава (својим ријечима) логичку везу реченица, пасуса и већих дијелова текста.	2.а. Оцјењује јасност, увјерљивост и занимљивост текста на основу његове структуре.

3.a. Издваја поступке у тексту који свједоче о могућим намјерама аутора.	3.a. Процјењује стил и форму текста са личне тачке гледишта.	3.a. Осмишљава начине обликовања садржаја и стила који доприносе снази, увјерљивости и љепоти текста.
--	--	---

3. Компонента: Усваја и користи рјечник

Исходи учења:

1. Утврди и разјасни значење непознатих, мање познатих и вишезначних ријечи и израза коришћењем података из текста, употребом контекста, анализом садржајних дијелова ријечи и коришћењем општег и специјализованог референтног материјала по потреби.
2. Исказује разумијевање пренесеног значења ријечи, веза између ријечи и нијансираност у значењима ријечи.
3. Усваја и исправно користи низ ријечи и израза из одређене области довољних за читање, писање и слушање за наставак образовања и животне улоге; покаже независност у проширивању рјечника кад наиђе на непознату ријеч која је важна за разумијевање или изражавање.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.a. Начини попис значења непознатих и вишезначних ријечи и израза из одређеног информативног текста.	1.a. Појасни значења мање познатих и вишезначних ријечи на основу реченице или пасуса као мањег контекста.	1.a. Тумачи могућа значења ријечи или фраза на основу дефиниција из рјечника и других референтних извора.
2.a. Описује везу између основног и пренесеног значења ријечи.	2.a. Разликује нијансираност у значењу ријечи (синоними) сличног основног значења.	2.a. Објашњава стилске фигуре (нпр. хипербола, парадокс) у контексту и анализира њихову улогу у тексту.
3.a. Издваја низ ријечи и израза из текстова општег академског и специјализованог контекста.	3.a. Користи низ ријечи и израза из општег академског и специјализованог контекста у писаном и усменом изражавању.	3.a. Прилагођава ријечи академском и специјализованом контексту показујући независност у богаћењу рјечника.

4. Компонента: Интеграција знања и идеја

Исходи учења:

1. Интегрише и оцјењује садржаје представљене у различитим медијима и форматима, између осталог, визуелно, нумерички и ријечима.
2. Приказује и оцјењује аргумент и конкретне тврдње у тексту користећи аргументована објашњења и релевантне доказе.
3. Анализира како два или више текстова обрађују сличне теме или предмете занимања с циљем акумулације знања или упоређивања приступа аутора.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Повезује разлике употребе истог садржаја у различитим медијима и форматима, између осталог, визуелно, нумерички и ријечима.	1.а. Испитује вриједност употребе истог садржаја у различитим медијима и форматима, између осталог, визуелно, нумерички и ријечима.	1.а. Интегрише употребу истог садржаја у различитим медијима и форматима визуелно, нумерички и ријечима, како би питањима ријешо проблем.
2.а. Парафразира тврдње и аргументе у првим писаним текстовима и изворима у Босни и Херцеговини.	2.а. Демонстрира писано или усмено тврдње користећи детаље из првих писаних текстова и извора у Босни и Херцеговини.	2.а. Критички коментарише прве писане текстове и изворе у Босни и Херцеговини.
3.а. Групише документе од историјске и књижевне важности за Босну и Херцеговину из 17, 18, 19. и 20. вијека.	3.а. Разврстава особине докумената од историјске и књижевне важности за Босну и Херцеговину из 17, 18, 19. и 20. вијека.	3.а. Представља акумулирано знање о темама и намјенама докумената од историјске и књижевне важности за Босну и Херцеговину из 17, 18, 19. и 20. вијека.

5. Компонента: Обим и ниво сложености текста

Исход учења:

1. Чита и разумије сложене књижевне и информативне текстове

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Парафразира сложене књижевне и информативне текстове.	1.а. Утврђује критеријуме за стручно и објективно читање текстова који не припадају белетристици.	1.а. Креира различите врсте презентација које показују сложеност текстова који не припадају белетристици.

ОБЛАСТ 3: ПИСАЊЕ

1. Компонента: **Врсте и намјене текста**

Исходи учења:

1. Анализира познате (обрађене) теме и текстове, пише аргументе у корист наведених тврдњи користећи валидна објашњења и релевантне аргументе.
2. Пише информативне текстове уз објашњења како би се размотриле и пренијеле сложене информације и идеје, јасно и прецизно, ефикасним одабиром, организацијом и анализом садржаја.
3. Пише приповиједне текстове како би развио стварна или замишљена искуства или догађаје користећи одговарајућу технику, добар избор детаља и добро структурисан редослијед догађаја.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Издваја кључне речи из текста.	1.а. Аргументује тврдње доказима из различитих текстова.	1.а. Повезује значај доказа разликујући другачије и супротстављене доказе истичући њихове предности и ограничења.
1.б. Идентификује најбитнија обиљежја из познатих (обрађених) тема и текстова.	1.б. Организује логично тврдње, аргументе и противаргументе по принципу: теза, антитеза и синтеза.	1.б. Пише закључак или одломак заснован на изнесеним аргументима.
1.в. Идентификује елементе увода, разраде и закључка те њихову појединачну важност у контексту цјелине.		
2.а. Пише јасне реченице поштујући граматичка и правописна правила.	2.а. Користи се релевантном стручном терминологијом за тему коју обрађује.	2.а. Употребљава адекватан стил писања релевантан за тему коју обрађује.
2.б. Идентификује чињенице релевантне за тему текста.	2.б. Повезује чињенице узрочно-посљедично и хронолошки.	2.б. Демонстрира чињенице из других извора с циљем проширивања знања публике о датој теми.
	2.в. Одваја битне чињенице од мање битних посвећујући им више простора у тексту.	2.в. Конструира сложене идеје повезујући их са познатим знањима.
2.г. Пише прегледан текст користећи се различитим типографским рјешењима како би показао важност чињеница и њихову логичку везу.		2.г. Поткрепљује стилским изражајним средствима различите идеје с циљем објашњења односа међу њима.

3.а. Дефинише тезе за писање есеја.	3.а. Разврстава прикупљену грађу за писање есеја како би приказао најбитније детаље релевантне за тему есеја.	3.а. Користи визуелне, тактилне, аудитивне и олфактивне мотиве којима ће унаприједити технику израде есеја.
3.б. Одређује тематику есеја издвајајући битније мотиве од мање битних.	3.б. Примјењује различите технике приповиједања да би показао сложеност ликова и разноврсност погледа на тему дјела.	3.б. Обједињује детаље различитим стилским фигурама како би код читаоца створио тактилне, аудитивне, визуелне и олфактивне сензације.
3.в. Комбинује субјективно виђење са објективним представљањем доживљаја или догађаја.	3.в. Употребљава статичке и динамичке мотиве да успори или покрене радњу при чему код читаоца ствара ишчекивање и омогућава му да се удуби у проблем, односно ствара интересовање за расплет проблемске ситуације.	3.в. Повезује мотиве у есеју стварајући код читаоца осјећај цјеловитог свијета приказаног у тексту.

2. Компонента: Писање и дистрибуција писаних радова

Исходи учења:

- Пише јасне и смислене радове у којима су садржај, организација и стил примјерени задатку, сврси и публици.
- Усавршава свој писани рад планирањем, ревизијом, редиговањем или покушајем новог приступа.
- Користи савремену технологију да напише и објави радове те оствари интеракцију и сарадњу са другима.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Пише граматички и правописно правилне реченице како би написао јасан и смислен рад.	1.а. Усклађује лексику и композицију са темом, публиком и контекстом текста.	1.а. Употребљава стил и синтаксу који одговарају теми, публици и контексту текста.
1.б. Идентификује функционални стил који је у складу са темом, публиком и контекстом текста.		
2.а. Израђује план онога што ће писати с постављеним циљевима и подциљевима.	2.а. Уређује или исправља свој писани рад и свјестан грешака, како знањем да побољша писани рад.	2.а. Слаже писани рад у цјелину служећи се широким одабиром књижевних израза, облика и врста текстова.

2.б. Прегледа написани текст с циљем његовог побољшања.		
3.а. Разврстава садржај у одговарајућим програмима за обраду текста водећи рачуна о хијерархији његових елемената.	3.а. Коригује своје и туђе писане радове у складу са новостеченим аргументима или информацијама користећи савремену технологију.	3.а. Објављује своје радове (нпр. блог, чланак на порталу итд.) користећи савремене технологије и коментарише их са читаоцима.

3. Компонента: Граматика и правопис

Исходи учења:

1. Показује владање правилима стандардне граматике и њиховом примјеном при писању.
2. Показује владање правописним правилима и интерпункцијом.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Преобликује неправилно написане ријечи стандардне граматике.	1.а. Примиијени правила стандардне граматике у изради писаних радова који могу да садрже ријечи стандардног језика и стране ријечи.	1.а. Креира текст одступајући од норме стандардне граматике (у лексици и синтакси) како би пренио њихова посебна значења.
1.б. Пише синтаксичке јединице поштујући норму стандардне граматике.	1.б. Упоредује синтаксичке јединице објашњавајући њихове односе.	1.б. Конструира реченице различите дужине с циљем постизања ефикасности текста.
2.а. Издваја неправилно написане ријечи и знаке интерпункције на одређеном задатом тексту.	2.а. Примиијени правила о употреби великог слова, интерпункцијских знакова и правописа на припремљеном тексту.	2.а. Вреднује у свом и у туђем писаном раду употребу свих правописних правила.

4. Компонента: Истраживање с циљем изградње и презентације знања

Исходи учења:

1. Спроводи кратке али и значајније истраживачке пројекте засноване на задатим питањима, показујући разумијевање предмета истраживања.
2. Прикупи релевантне информације из више штампаних и дигиталних извора, процијени валидност и прецизност сваког извора и интегрише информације, у исто вријеме избјегавајући плагирање.
3. Нађе доказе у књижевним или информативним текстовима у сврху подршке анализе, размишљања и истраживања.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Описује значај истраживања на одређену тему.	1.а. Користи претходно урађени концепт за израду краћег истраживачког пројекта заснованог на задатим питањима.	1.а. Креира истраживачки пројекат заснован на чињеницама и доказима.
1.б. Израђује концепт истраживања на основу задатих питања.	1.б. Повезује више извора о теми уз аргументовано образложење предмета истраживања.	
2.а. Издваја релевантне информације за одређену тему из више поузданих писаних и дигиталних извора.	2.а. Интегрише прикупљене релевантне информације из више поузданих писаних и дигиталних извора.	2.а. Преуређује информације у складу са задатком, намјеном и публиком.
	2.б. Процјењује валидност сваког извора како би избјегао плагирање.	
3.а. Издваја кључне ријечи, догађаје, ликове/ учеснике догађаја из текста и стилска обиљежја.	3.а. Процјењује значај издвојених елемената из текста за анализу, размишљање и истраживање.	3.а. Тумачи доказе из текста уочавајући њихову међузависност.

5. Компонента: Познавање језика**Исход учења:**

- Показује разумијевање како језик функционише у различитим контекстима и зна одабрати одговарајући избор форме, рјечника и стила при писању.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Користи норму српског језика (босанског језика, хрватског језика) и рјечник те стилска обиљежја текстова различитих врста и сложености (расправе, есеје и путописе).	1.а. Идентификује сличности и разлике задатих текстова различитих врста и сложености на основу одређених језичких и стилских обиљежја.	1.а. Креира сопствене расправе, есеје или путописе користећи се претходно написаним дневником рада.
1.б. Препознаје различите функционалне стилове.	1.б. Пише дневник рада који садржи редослијед задатка (вријеме, активност и учеснике).	1.б. Комбинује све функционалне стилове у писању.

6. Компонента: Обим писања**Исход учења:**

- Пише једноставне и краће или сложене и обимније писане радове за које је потребно вријеме за истраживање, размишљање и ревизију за различите намјене.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Пише писане радове за различиту намјену и публику у складу са захтјевом и бројем ријечи.	1.а. Ревидира текст прилагођавајући га различитој намјени и публици.	1.а. Креира сложене писане радове на основу истраживања, размишљања и ревизије за различиту намјену и публику у складу са захтјевом и бројем ријечи.

ОБЛАСТ 4: УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ И СЛУШАЊЕ

1. Компонента: Разумијевање и сарадња

Исходи учења:

1. Припрема се и учествује ефикасно у низу разговора и сарадњи с различитим саговорницима, надоградњи на идеје других и изражавању личних идеја јасно и увјерљиво.
2. Интегрише и оцјењује информације презентоване у различитим медијима и форматима, укључујући визуелно, квантитативно и усмено.
3. Процјењује говорникову тачку гледишта, аргументацију и коришћење доказа и реторике.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		
1.а. Дефинише план разговора који дијели са другим учесницима (утврђује циљеве, рокове задатака и улоге учесника).	1.а. Образлаже улоге у реализацији задатака из плана.	1.а. Расправља с циљем усклађивања различитих гледишта током разговора.
1.б. Пише извештај разговора који дијели са другим учесницима.	1.б. Разликује предности и недостатке одабраних извора информација.	1.б. Супротставља могуће тачке гледишта за рјешавање контрадикторних ставова.
2.а. Прикупља информације из различитих медија и формата.	2.а. Трансформише информације како би одговарале циљаном медију или формату.	2.а. Процјењује вјеродостојност информација из различитих извора.
	2.б. Објашњава предности и недостатке одабраних медија и формата у којима се налазе информације.	2.б. Интегрише одабране информације у складу са темом, медијем или форматом.
3.а. Начини попис питања како би правилно интерпретирао говорникове изјаве.	3.а. Реинтерпретира саговорникову аргументацију и доказе на свој, другачији начин, показујући разумијевање за говорникову тачку гледишта.	3.а. Процјењује говорниково гледиште, аргументе и стил користећи се својим искуством и знањима из реторике и других научних области.

2. Компонента: Презентација знања и идеја

Исходи учења:

1. Презентује информације, налазе и доказе тако да слушаоци могу да слиједу ток образлагања, а организација, развој и стил примјерени су задатку, сврси и публици.
2. Користи дигиталне медије и визуелно излагање података да стратешки прикаже информације и ојача разумијевање презентација.
3. Прилагођава говор различитим контекстима и комуникацијским задацима.

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Ученик:		

<p>1.a. Издваја најважније информације, налазе и доказе у складу са задатком, сврхом и публиком.</p>	<p>1.a. Представља прегледан, логичан и јасан план презентације о информацијама, налазима и доказима.</p>	<p>1.a. Приказује другачије или супротне тачке гледишта поредећи их са информацијама, налазима и доказима.</p>
<p>2.a. Обликује презентације и представља информације употребом више дигиталних медија и формата.</p>	<p>2.a. Прилагођава информације, налазе и доказе одговарајућим дигиталним медијима и форматима.</p>	<p>2.a. Интегрише информације, налазе и доказе дате у различитим дигиталним медијима и форматима у логичну, јасну и упечатљиву цјелину.</p>
<p>3.a. Прилагођава говор различитим контекстима и задацима користећи стандардни језик.</p>	<p>3.a. Описује учеснике, ликове или развој догађаја у различитим контекстима и задацима користећи се стандардним језиком.</p>	<p>3.a. Цјеловито презентује стварни или измишљени доживљај или догађај у складу са контекстима и задацима водећи рачуна о употреби стандардног језика.</p>